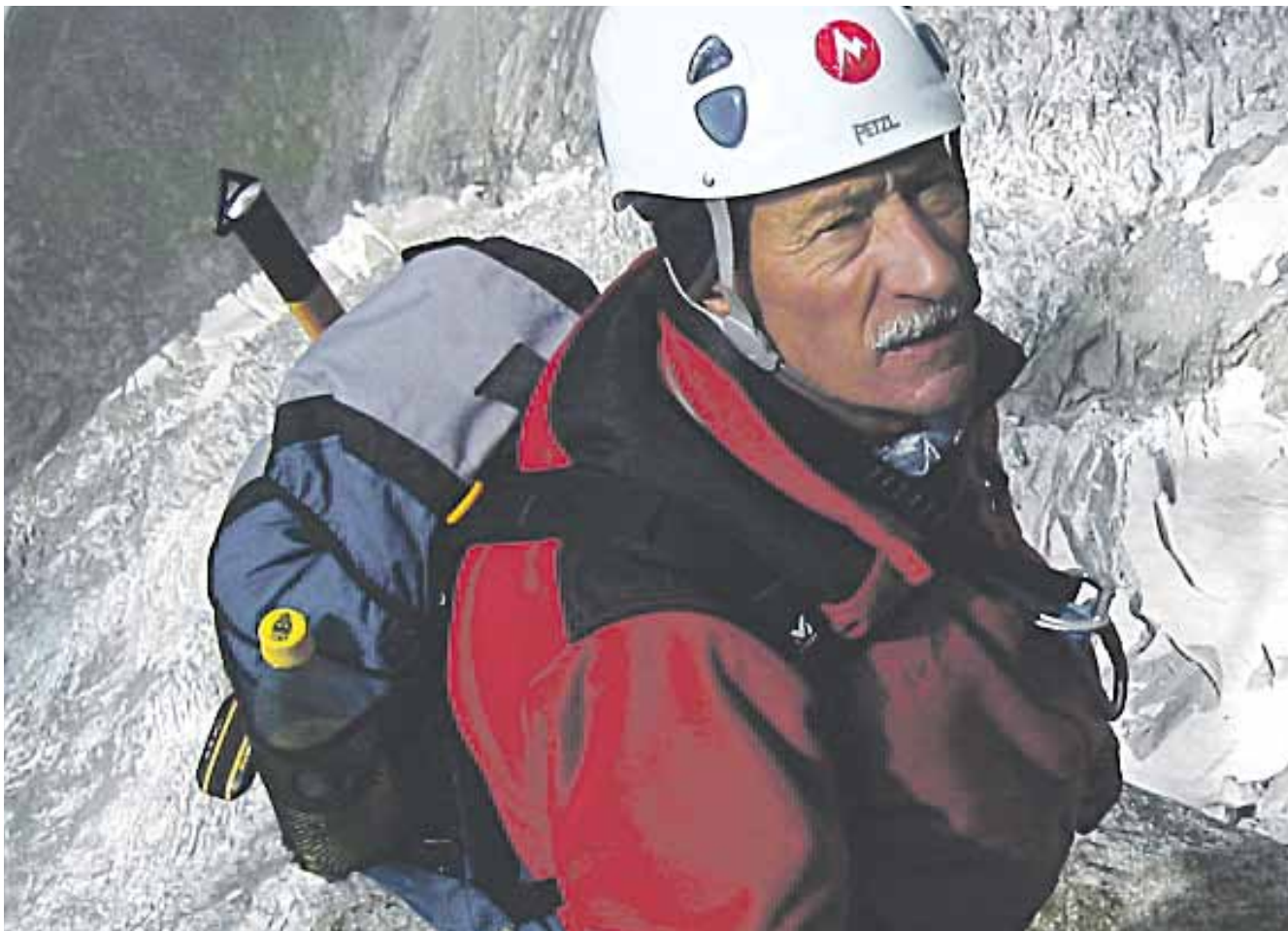

L'alpinista Jordi Pons obrirà el Cicle de cinema de muntanya pàg. 3-4

Jordi Pons, durant un ascens a un dels cims que ha coronat.

Jordi Pons assistirà a la sessió inaugural del Cicle de cinema de muntanya i de viatges, al febrer. Els comuns d'Ordino i la Massana han programat conjuntament fins a sis projeccions i conferències.

Entrevista pàg. 12-13
Berna Coma

«Costa implicar la gent jove, però hem de procurar captar els seus interessos.»

Viure Ordino pàg. 14-15

María Pagés torna a Ordino per oferir una de les millors actuacions del Festival Yepes

Sumari

Centre Esportiu d'Ordino
Nova reforma per millorar el servei i l'eficiència pàg. 7

Medi ambient
Separar i reciclar, un compromís de tots pàg. 8-9

Teixit associatiu
Esquí Club Ordino-Arcalís: esport, disciplina i valors pàg. 10

Activitats
Portes obertes al nou local de l'Escola d'Art pàg. 11

No et perdís...
La programació de Nadal pàg. 22-23

L'Ordino de...
Pere Gual pàg. 24

Editorial

És una satisfacció tornar a contactar amb tots els ciutadans mitjançant aquesta publicació a l'inici d'un període tan entranyable com el Nadal. I ho és per un doble motiu. Primerament, perquè em permet felicitar les festes a tothom i desitjar un millor any 2011 en el qual imperi l'esperit de convivència i de superació. L'altre motiu és que el desembre significa l'acabament de tot un any de feina i la preparació de nous reptes i objectius de cara a l'exercici vinent.

El 2010 no ha estat fàcil, com ja es preveia tot just fa un any. La conjuntura econòmica i els problemes que se'n deriven han fet acte de presència una vegada més en aquest llarg període de recessió o de desacceleració que estem vivint. No és fàcil per als ciutadans, ni tampoc per a les institucions, afrontar les dificultats actuals, però com en moltes coses de la vida, de tot se'n pot treure un missatge positiu. I és que hem hagut d'aprendre noves maneres de fer, hem hagut de tirar endavant estratègies de contenció i augmentar els esforços

i la imaginació per poder assolir igualment uns resultats que puguin beneficiar la nostra parròquia. És evident que des d'algun punt de vista no hauran estat tan bons com s'hauria volgut o que potser no han incidit en determinats aspectes que també mereixen atenció i dedicació i que en un moment o altre la tindran. Vull transmetre el compromís d'aquest equip comunal de continuar treballant pel bé de la parròquia ara que arribem a la recta final, a l'últim any de mandat. És una tasca que assumim amb la mateixa il·lusió que el primer dia. De coses per fer sempre n'hi ha i tot és millorable; per tant, encara ens queda molta feina. Però sí que hi ha una cosa que crec que aquesta corporació ha dut a terme durant tot aquest temps: s'ha aconseguit eliminar les tensions, les rivalitats i les crispacions que van acompanyar temps enre la vida política d'aquest poble i s'han transformat en diàleg i entesa. I és que només així es pot avançar cap a nous objectius i es poden encarar amb unitat

i fortaleza les complicacions que ens toca afrontar entre tots. Aquest és un mèrit de totes les parts implicades en l'activitat política d'Ordino i, per descomptat, de la resta de ciutadans, que es mostren sempre disposats a rebre noves propostes i, alhora, a transmetre les seves inquietuds a l'equip comunal per tal d'aconseguir millores per a la parròquia. A *Ordino és viu* volem exposar algunes de les iniciatives que s'han dut a terme en aquest sentit i volem remarcar la importància de les entitats i les associacions que hi ha a la parròquia. La publicació també permet consolidar el compromís amb la protecció del medi ambient i reflectir la vitalitat cultural i esportiva d'Ordino. I tornant a l'ambient nadalenc que ens acompanya aquests dies, aprofitem l'avinentsa per convidar-vos a participar en totes les activitats que s'han organitzat i que ens permetran un any més compartir l'alegria i la il·lusió de Nadal. Us desitgem a tots molt bones festes i un venturos 2011.

Edita:

Comú d'Ordino

Disseny, maquetació i redacció:

Comú d'Ordino

Imatges:

Comú d'Ordino

Correcció:

Pites Roure

Dipòsit legal:

AND 446-2009

A/e:

publicacions@ordino.ad

AVÍS DEL DEPARTAMENT DE FINANCES

Data límit de lliurament de la declaració dels rendiments arrendataris de l'any 2010.

Atès el que disposa l'apartat 3 de l'article 55 i l'apartat b) de l'article 59 de la Llei de bases de l'ordenament tributari, del 19 de desembre de 1996.

Atès el que disposa l'Ordinació tributària del Comú d'Ordino, del 26 de novembre de 2009 publicada al BOPA núm. 88, del 9 de desembre de 2009.

S'informa els obligats tributaris de l'Impost sobre els rendiments arrendataris (capítol III del títol IV) establert a l'Ordinació tributària del Comú d'Ordino per a l'any 2010, que la data límit per lliurar la declaració dels rendiments arrendataris de l'any 2010 és el 31 de gener de 2011.

S'ha enviat per correu els impresos corresponents per fer la declaració; no obstant això, en el cas que no els hagin rebut, es poden obtenir al Servei de Tràmits o al Departament de Finances, en horari d'atenció al públic o descarregar-los dels webs: www.ordino.ad o www.tramitsordino.ad.

D'acord amb el que estableix la normativa vigent, el fet de no presentar el full de declaració de les rendes arrendatàries pot constituir infracció de defraudació amb aplicació de les sancions que corresponguin.

Ordino, 28 d'octubre de 2010

Tema

Ordino celebra el Dia de les muntanyes i organitza una nova edició del cicle de cinema

» Un grup de bombers protagonitzaran l'onze de desembre el Dia internacional de les muntanyes

» El cicle cinematogràfic tindrà lloc els mesos de febrer i març i acollirà sis conferències i projeccions

La parròquia d'Ordino ha destacat sempre pel seu compromís en la protecció i la divulgació del medi natural i de la muntanya. Una de les iniciatives que es porta a terme en aquest sentit és la celebració del Dia internacional de les muntanyes. Aquest any tindrà lloc el dissabte 11 de desembre i en serà protagonista el Cos de Bombers i Salvament d'Andorra, que exposarà la seva experiència a les muntanyes del Perú. Una altra activitat que es porta a terme des de fa anys és l'organització del Cicle de cinema de muntanya i de viatges. La propera edició tindrà lloc durant els mesos de febrer i març de l'any vinent. El títol de la jornada que ha organitzat el Comú d'Ordino, conjuntament amb el

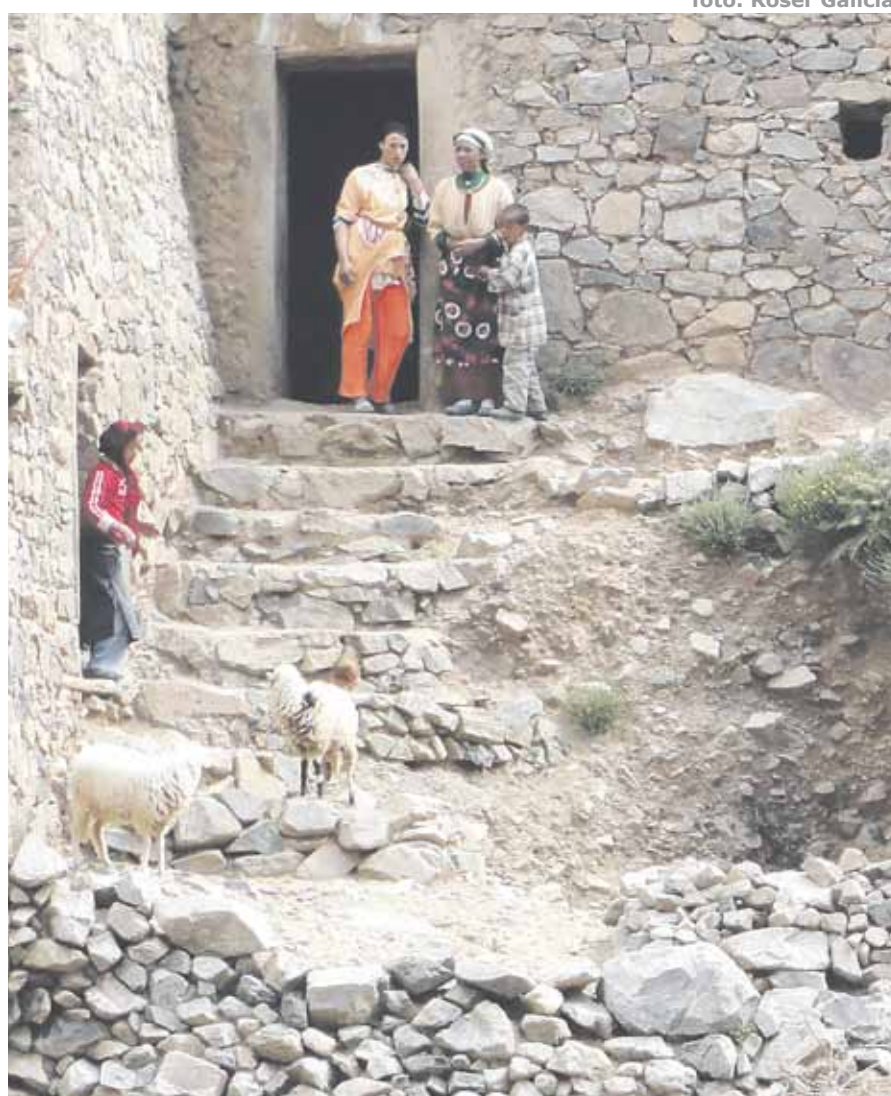
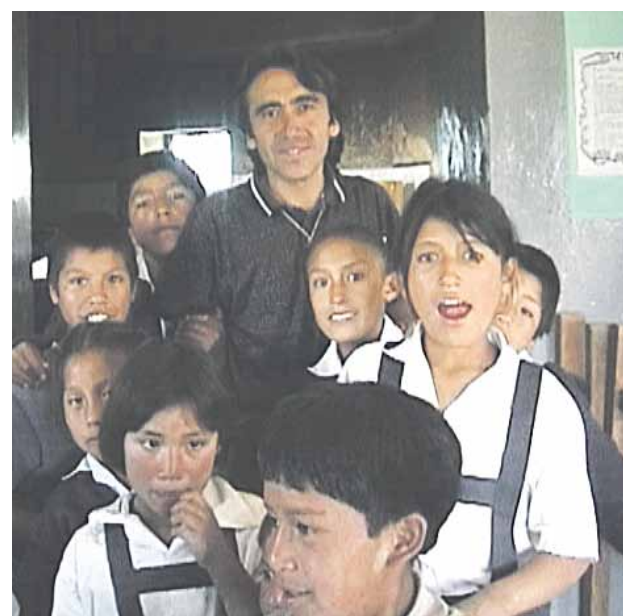

foto: Roser Galicia

Una imatge del Marroc que es podrà veure al cicle de cinema. A la dreta, fotos de la conferència del Dia de les muntanyes.

Centre Andorra Sostenible i amb motiu del Dia internacional de les muntanyes, és: «Les minories i els pobles indígenes de les muntanyes».

Serà el dissabte 11 de desembre a l'Ordino Studios, a dos quarts de 10 del vespre, a càrrec de Juanan Jerez, Pere Fortes, Nhangib Colea, Xavier Bertran i Os-

car Santos, que exposaran la seva experiència durant les expedicions que el Cos de Bombers i Salvament d'Andorra va fer els anys 2000 i 2001 a la regió peruana de Huaraz i les iniciatives de caràcter solidari que van dur a terme. D'altra banda, els comuns d'Ordino i de la Massana estan organitzant conjun-

tament una nova edició del Cicle de cinema de muntanya i de viatges, que es durà a terme els mesos de febrer i març vinent. El cicle acollirà sis conferències i projeccions que mostraran als assistents experiències inoblidables protagonitzades per autèntics aventurers de la muntanya.

Entre altres actes, hi haurà una conferència i un muntatge fotogràfic sobre la trajectòria de l'alpinista català Jordi Pons, un recull fotogràfic sobre el Camí de Sant Jaume en bicicleta, un documental sobre l'ascensió a la muntanya Ama Dablam i una interessant experiència de *trekking* per les muntanyes del Marroc.

IN MEMORIAM LA PETJADA DE KURT ALBERT

El 29 de setembre va morir, a 56 anys, Kurt Albert, un dels escaladors més reconeguts del món i un dels conferencians del Cicle de cinema de muntanya i de viatges d'Ordino i la Massana. Va ser un autèntic amfitrió de l'edició celebrada fa dos anys, el 2008, quan va compartir les seves apassionants experiències amb el públic andorrà. L'alpinista alemany va morir a conseqüència d'un accident mentre feia una via ferrada a Baviera. Kurt Albert ha estat un home de muntanya molt influent perquè va ser, entre d'altres coses, l'inventor del «punt vermell» i de l'encadenament sense ajuda artificial, el que va donar lloc al naixement de l'escalada esportiva.

Dues imatges de Kurt Albert. A la dreta, una de les seves proeses, penjat d'un roc.

L'alpinista Jordi Pons obrirà el festival amb una conferència sobre les seves vivències

El català Jordi Pons presentarà la sessió inaugural del cicle de cinema. A la dreta, una imatge de l'audiovisual sobre el projecte Luna Nueva.

El conegut alpinista català Jordi Pons assistirà a la sessió inaugural del Cicle de cinema de muntanya i de viatges el 9 de febrer per explicar les seves vivències en la conferència il·lustrada «Vivències. Tirant mà de la memòria». És un dels plats forts de l'esdeveniment que organitzen conjuntament els comuns d'Ordino i la Massana.

Es tracta d'una conferència amb projecció de fotografies que recullen d'una manera anecdòtica la trajectòria de Jordi Pons, nascut en un entorn familiar molt abocat a l'excursionisme. Després de recórrer els Pirineus, va escalar als Alps. En l'alpinisme d'altitud ha fet un 6.000 als Andes, un 7.000 a l'Hindu Kush i un 8.000 a l'Himàlaia, en una època en què aquestes ascensions eren autèntiques aventures d'explorador.

La trajectòria alpinística de Jordi Pons ha estat reconeguda per diferents estaments i entre les darreres distincions destaquen la Medalla de l'esport de la Generalitat de Catalunya i la Medalla de plata del

Consell Superior d'Esports. És membre d'honor de la Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme.

El segon acte que s'ha programat tindrà lloc el 16 de febrer a la Biblioteca comunal de la Massana. *Camí de Santiago en bicicleta*, de Robert Ambatlle, és també un muntatge fotogràfic que ens explica com es prepara el protagonista per fer el Camí de Sant Jaume durant un mes, un viatge sorprenent ple d'anècdotes i consells per compartir amb els qui ja l'han fet o els qui tenen previst fer-lo.

El 23 de febrer es podrà veure a l'Ordino Studios un documental de Carlos Suárez que explica l'ascensió a l'Ama Dablam, una de les muntanyes més boniques del món. Entre els membres de l'expedició hi ha Simon Yates, el conegut alpinista que va tallar la corda que subjectava el seu company durant el descens del Siula Grande i que va inspirar el llibre i la pel·lícula *Tocando el vacío*. En finalitzar el documental es farà un col·loqui amb els assistents.

Ja al mes de març, i novament a la Massana, la Biblioteca comunal acollirà el dia 9 l'audiovisual *Paraguay. Projecte Luna Nueva*, de Margarita Ceña, que exposa la tasca de l'organització no governamental Luna Nueva. Uns dies després, el 16 de març, es podrà veure la pel·lícula guanyadora del Festival de cinema de muntanya de Torelló el 2009, *Mount St. Elias*, de Gerald Salmina. Protagonitzada per Axel Naglich, Jon Johnston i Peter Resson, mostra al públic un repte mai no assolit: el descens en esquís més llarg del món, el del Mount St. Elias, a Alaska, des de 2.489 metres d'altitud fins al nivell del mar, al golf d'Alaska, 25 quilòmetres amb pendents de 60 graus.

I per acabar l'edició, Roser Galícia i Helena Solé presentaran el treball *Trekking pel Marroc*, un muntatge fotogràfic que és molt més que una llarga caminada pel Marroc, ja que ens ensenya la manera de viure als petits poblets de la zona on s'ha realitzat.

L'oposició opina...

Marc Benazet

Considero que el Cicle de cinema de muntanya i de viatges d'Ordino i la Massana és una bona iniciativa, tant per l'activitat mateixa com pel coneixement d'altres indrets i d'altres persones a qui els agrada el muntanyisme i el practiquen. També trobo que és molt interessant que hi hagi gent del país que exposi les seves experiències, ja que de vegades valorem més les coses de fora que no pas el que tenim a prop.

A més, aquest any ha mort Kurt Albert, una llegenda i un gran defensor de l'escalada lliure i que va ser un dels conferenciants del festival en l'edició de l'any 2008. És important que se li dediqui un homenatge.

Espero que gaudiu tots molt amb aquest nou cicle 2010.

CICLE DE CINEMA DE MUNTANYA I DE VIATGES d'Ordino i la Massana

FEBRER

Dimecres 9 de febrer

Vivències des de la memòria.
Jordi Pons.
Muntatge fotogràfic i col·loqui
amb el públic.
Durada aproximada: 60 minuts.
21.30 h
Ordino Studios.

Dimecres 16 de febrer

*Andorra – Santiago de Compostel·la:
un camí amb bicicleta.*
Robert Ambatlle.
Muntatge fotogràfic i col·loqui
amb el públic.
Durada aproximada: 60 minuts.
21.00 h
Biblioteca comunal de la Massana.

Dimecres 23 de febrer

The Asgard Project.
Carlos Suárez.
DVD de 80 minuts
amb col·loqui al final.
21.30 h
Ordino Studios.

MARÇ

Dimecres 9 de març

*Biblioteca Luna Nueva:
un viatge solidari a Asunción
(Paraguai).*
Margarita Ceña, Maria Hortènsia
Àlvarez, Maria Eugènia Esbrí
(impulsors del projecte de
biblioteca Luna Nueva).
Muntatge audiovisual.
Durada aproximada: 60 minuts.
21.00 h
Biblioteca comunal de la Massana.

Dimecres 16 de març

Mount St. Elias.
Gerald Salmina
Axel Naglich, Jon Johnston,
Peter Ressler.
DVD de 100 minuts, guanyador
Gran Premi Vila de Torelló 2009.
21.30 h
Ordino Studios.

Dimecres 23 de març

*Marroc: 3 valls, un cim...
Un altre món.*
Muntatge fotogràfic i col·loqui
amb el públic.
Roser Galícia, Helena Solé,
Patrick Perissé, Albert Agustí,
Joaquín Rasero, Albert Moya,
Antònia Gili, Paco Cervilla,
Jordi Martín.
21.00 h
Biblioteca comunal de la Massana.

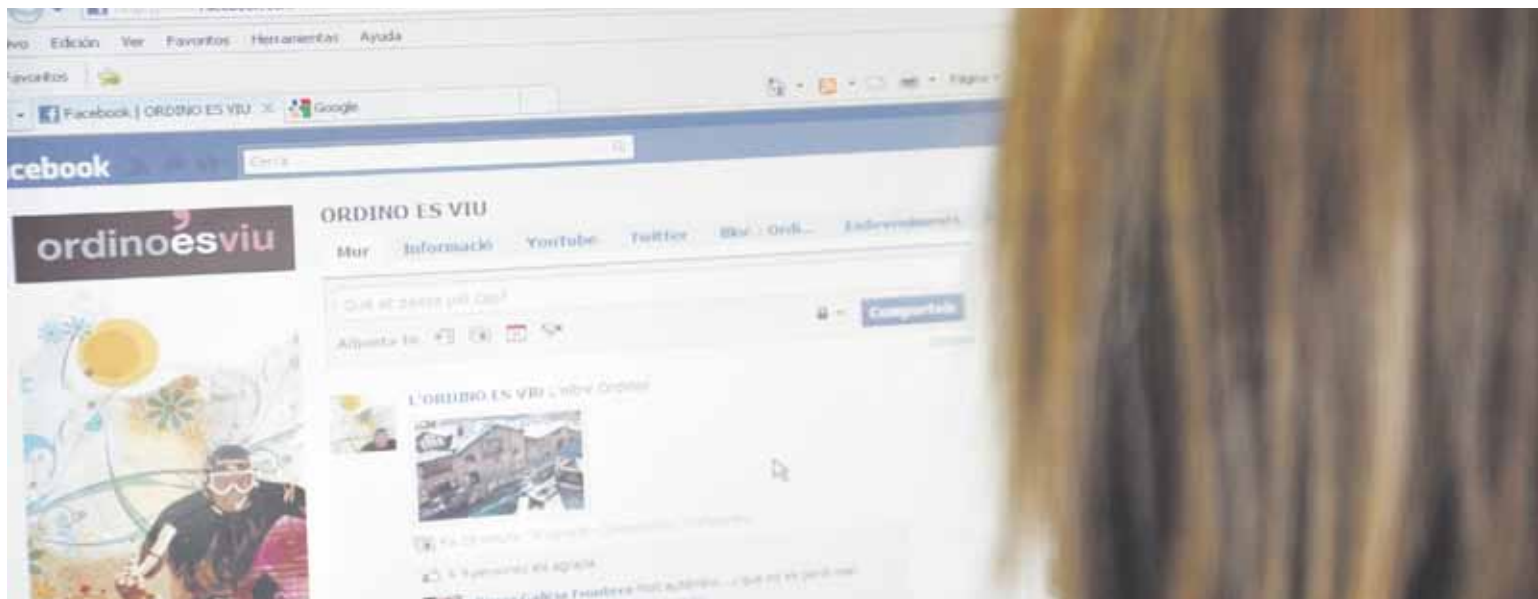
Veu ciutadana

Ordino pren protagonisme a les xarxes

Ordino és viu ha iniciat amb èxit la seva trajectòria a les principals xarxes socials d'Internet. Des del mes de setembre ja té centenars de seguidors al ciberespai.

La presència d'*Ordino és viu* a les xarxes es va considerar necessària en constatar que, malgrat les nombroses accions que s'estaven fent unidireccionalment envers la ciutadania, aquesta reclamava més comunicació i més directa. Es van buscar alternatives i aleshores es va pensar en les xarxes socials com a plataformes d'interacció social, intercanvi d'opinions i creació de comunitats virtuals.

Les xarxes socials ja són una eina més de comunicació del butlletí *Ordino és viu*, promotor de la iniciativa. S'afegeixen a altres accions com els cartells, els webs, els passamans i els díptics o les *newsletter*, i també a les insercions que es fan periòdicament a la

Una usuària visita la pàgina d'*Ordino és viu* al Facebook.

premsa i a les emissores de ràdio.

Per millorar la comunicació amb els ciutadans, doncs, hem ampliat el butlletí amb vuit pàgines i li hem donat una nova imatge, i n'hem ampliat la difusió amb el butlletí digital, Facebook, Twitter, Youtube i Flickr.

A través del Facebook, la xarxa amb més usua-

ris al món i també a Andorra, *Ordino és viu* ja té més de mil seguidors. Al país, aquesta xarxa té uns 25.500 usuaris i a Ordino, al voltant de 1.300, principalment d'edats compreses entre els 25 i els 44 anys.

El projecte de les xarxes socials com a nou canal de comunicació és molt econòmic, perquè són pla-

taformes gratuïtes, però sobretot és independent i lliure. Alguns dels principals avantatges de l'ús de les xarxes socials és que abasten molta gent i que es beneficien de la immediatesa a l'hora de transmetre i rebre la informació. A títol d'exemple, cal dir que Facebook té més de cinc-cents milions d'usuaris

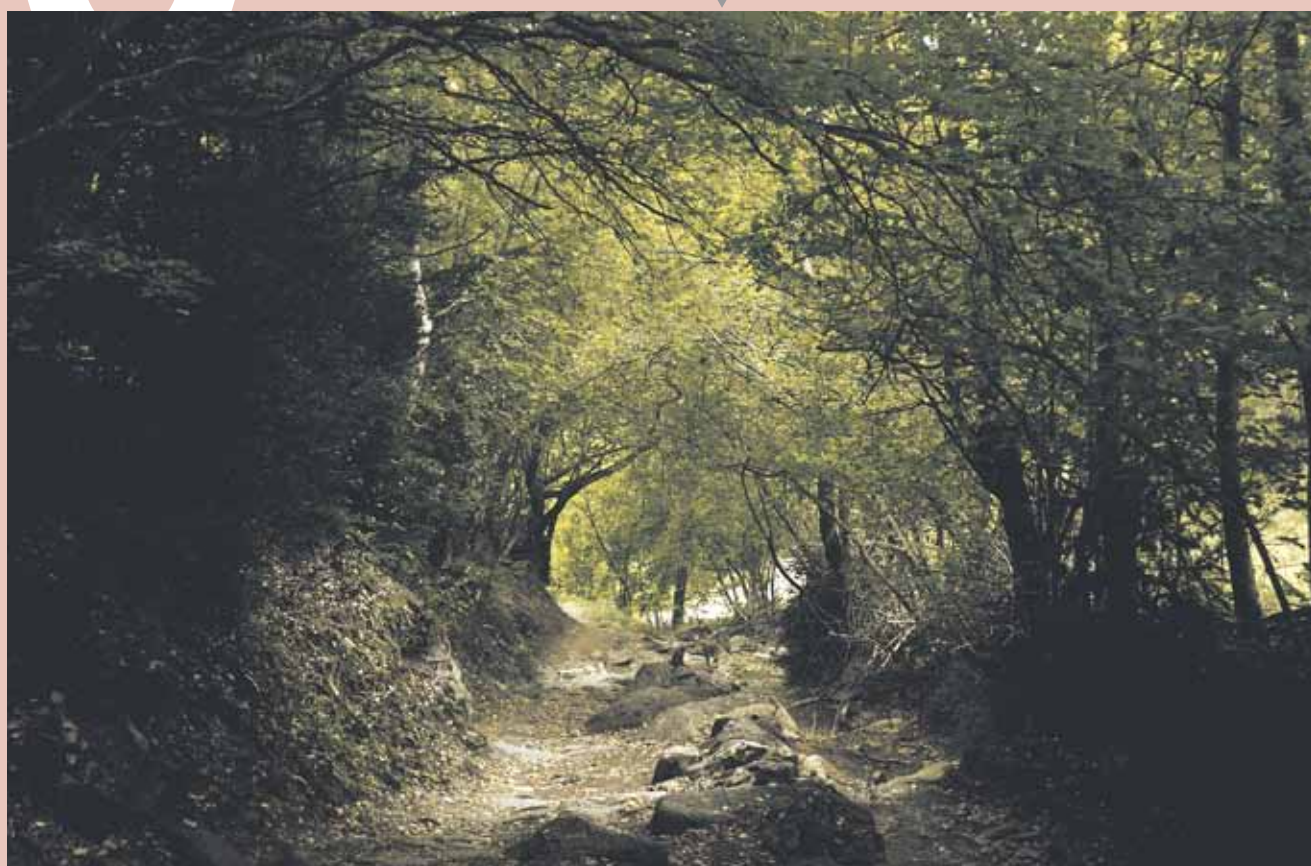
al món i My Space i Twitter, més de cent milions cadascuna.

L'objectiu final de totes aquestes iniciatives és divulgar i promoure la marca Ordino i estar informat per tal de poder actuar, respondre a les necessitats dels ciutadans i situar el Comú com una institució oberta, moderna i dinàmica.

Concurs fotogràfic

«Bosc de Segudet» d'Alexandra Capdevila (Encamp, 1986)

Alexandra Capdevila Baux és la nova guanyadora del concurs de fotografia «La veu ciutadana». La imatge ens acosta al bosc de Segudet, concretament al camí que hi ha entre el nucli de Segudet i les vies ferrades, i va ser feta una tarda del mes d'octubre. D'aquest treball se n'ha valorat especialment «la poesia i la serenitat que transmet», segons ha explicat Rosa Mujal, membre del jurat. L'autora es declara totalment amateur, però el cert és que li agrada molt fotografiar i ho fa fins i tot en el seu àmbit de treball, als serveis de Patrimoni Cultural.

Us recordem que podeu enviar-nos les vostres imatges de la parròquia a suggeriments@ordino.ad fins al 31 de gener. Podeu consultar les bases del concurs al web del comú www.comuordino.ad.

Centre Esportiu d'Ordino

Nou projecte d'ampliació i redistribució dels espais per millorar-ne el servei i l'eficiència

El Comú d'Ordino durà a terme els mesos vinents un conjunt de reformes al Centre Esportiu que permetran ampliar i millorar les instal·lacions existents. Es donarà un emplaçament nou i ampli al gimnàs i a la sala d'activitats dirigides utilitzant l'espai de la sala de bitlles.

D'altra banda, l'Escola d'Art s'ha instal·lat al local que va deixar buit l'antiga escola bressol. Es tracta d'un entorn immillorable, tant per l'espai com per la lluminositat. El Centre Esportiu també ha integrat les oficines de Correus a la sala annexa a l'Oficina de Turisme, fins ara desaprofitada.

La viabilitat d'aquestes reformes s'ha basat en la millora i l'aprofitament màxim de determinats espais dels quals el CEO ja disposava, però que no s'utilitzaven o, si es feia, era poques vegades. Representaven, a més, unes despeses de manteniment considerables, com era el cas de la sala de bitlles.

Entre els avantatges immediats d'aquesta redistribució i millora de determinats espais hi ha l'estalvi

del lloguer de l'edifici i de la despesa de calefacció que comportaven fins ara l'Escola d'Art i les oficines de Correus, un estalvi que permetrà compaginar l'ampliació de la zona fitness amb la reducció a mitjà termini de les despeses de funcionament d'aquests serveis, dos objectius que semblaven incompatibles.

OBRES DE REMODELACIÓ
El Comú d'Ordino va aprovar en junta de govern de data 7 d'octubre de 2010 l'adjudicació de les obres de remodelació de la zona de la sala de bitlles del CEO a l'empresa COPSA per un import de 109.407,13 euros. Les obres van començar a principis de novembre i tindran una durada màxima de tres mesos, amb la satisfacció de saber que s'atenen així les necessitats de la parròquia i que les despeses s'amortitzaran ràpidament.

La intervenció a la sala de bitlles permetrà disposar de dos nous espais —gimnàs i sala d'activitats dirigides— amb una amplitud i un equipament superiors als actuals. Buscant l'eficiència i la millora dels es-

Una perspectiva de la façana del Centre Esportiu d'Ordino.

pais, s'aconsegueixen eliminar antics problemes de massificació i/o de manca de places i es millora l'accessibilitat per a persones amb mobilitat reduïda.

S'obren, a més, un munt de possibilitats com ara una millor separació d'ambients i àrees dins de la sala de fitness, més control de la ventilació i la implementació de nova maqui-

nària, sobre les quals ja es treballa. L'antic emplaçament d'aquests serveis es considera idoni per a la creació d'una sala permanent de spinning, amb tots els avantatges de poder disposar d'un espai d'aquestes característiques.

Totes les obres es duran a terme sense interferir el funcionament normal de la cafeteria i de les activitats,

que podran mantenir programa i horaris.

En definitiva, la reforma atén i dona resposta a les necessitats dels usuaris en particular i dels ciutadans en general, transformant i adaptant el Centre Esportiu d'Ordino als nous temps i potenciant l'essència d'un edifici que aglutina la vida social, cultural i esportiva de la parròquia.

promocions
2010/2011
Centre
Esportiu
d'Ordino

COMENÇA AMB BON PEU!

Matrícules gratuïtes:

- Antic soci
Promoció vàlida fins al 31 de desembre de 2011
- Quotes anuals per al 2011
Promoció vàlida fins al 31 de desembre de 2010

Tel.: 878110
www.ceo.ad

Visita ORDINOESVIU al:

www.ordinoesviu.com

ordino **O**

Medi ambient

Ordino genera 1.800 tones de residus de rebuig

» Separar el material reciclable és fonamental per reduir l'impacte en el medi ambient

Un grup de contenidors soterrats, al poble d'Ordino.

Arriben les festes de Nadal i amb elles, malauradament, augmenta el consum i es produeix cada any una gran acumulació de residus: embolcalls de regal, ampolles de vidre... És important que contribuïm entre tots a disminuir la generació de residus o, com a mínim, a recuperar tot el que sigui valoritzable per tal de reduir l'impacte mediambiental de les nostres vides quotidianes.

Segons ha informat Lluís Babi des del Departament de Serveis Públics, la parròquia d'Ordino genera al

voltant de 1.800 tones de residus de rebuig a l'any. Aquestes són les xifres corresponents a l'any 2009 i estan en la línia de les que s'estan recollint aquest any. Seria convenient que aquesta xifra es reduís progressivament ja que el material de rebuig no pot ser valoritzat. En canvi, hauria d'anar augmentant la quantitat de residus que se separen de la resta per ser reciclats o tractats d'una manera específica.

L'any 2009 es van recuperar 138.000 quilos de vidre, gràcies a la col-

laboració dels ciutadans, que contribueixen a aquesta tasca separant-lo degudament de la resta de deixalles i dipositant-lo al contenidor corresponent. Cal anotar, però, que les xifres assolides enguany estan una mica per sota de les del 2009, al voltant dels 125.000 quilos.

També es nota un cert retrocés en la recuperació d'envasos de plàstic, ja que si l'any passat la xifra va ser de 68.000 quilos, aquest any els números baixen fins a 56.000. Pel que fa al paper i el cartró,

és a dir, als contenidors blaus, l'any 2009 es van recollir 7.919 quilos mentre que enguany se n'han recollit fins ara 6.583.

MENYS RECICLATGE, MÉS DESPESA

La col·laboració ciutadana i la conscienciació amb el medi ambient són aspectes fonamentals per aconseguir entre tots contaminar menys. A més d'aquest element clau que és la reducció de l'impacte mediambiental dels residus que generem, hi ha un altre aspecte que cal tenir en compte: com més quilos de residus degudament separats es recullen, menys diners es paguen per habitat.

El 40% del cost de la recollida selectiva del vidre el paguen els set comuns. La resta del cost es distribueix de la manera següent: un 30% segons els punts de recollida, un 20% segons els quilos per habitant i un 10% segons els quilòmetres. Per tant, com més quilos recollim per habitat, menys paguem, explica Lluís Babi.

La parròquia d'Ordino disposa d'una desena de punts amb contenidors soterrats i també d'alguns contenidors tipus iglú, amb

capacitat per a 3.000 litres. A més, hi ha 14 casetes a on es troben els diferents tipus de contenidors.

LA DEIXALLERIA, UN SERVEI IMPORTANT

A banda dels contenidors, les parròquies d'Ordino i la Massana comparteixen una deixalleria pública on tothom pot portar determinats residus que necessiten un tractament especial i que no es poden abocar als contenidors de reciclatge. Els horaris són amplis, de 8 del matí a 4 de la tarda ininterrompudament.

A la deixalleria s'hi poden portar tot tipus de deixalles: mobles, electrodomèstics, bombetes, roba, piles, pintura, pneumàtics... Per tal de potenciar-ne l'ús, s'ha posat en marxa la campanya «Si l'acompanyes, guanyes». Aquesta iniciativa permet acumular punts i obtenir premis cada vegada que es fa servir aquesta instal·lació.

La Deixalleria de les Valls del Nord és la més utilitzada del país. Durant l'any 2009 s'hi van registrar més de 3.000 ciutadans de tots dues parròquies.

OBJECTIUS ENCARA NO ASSOLITS A ANDORRA

Segons el Pla Nacional de Residus, les dades corresponents a la recollida selectiva de residus encara estan molt per sota dels objectius que es van marcar inicialment i que donaven com a termini el 2011. Cal continuar augmentant la quantitat de residus que es destinen al reciclatge. Els residus recollits als contenidors dels carrers (vidre,

envasos, paper/cartró) s'exporten fins a plantes de reciclatge on se n'aprofiten les matèries primeres. Els residus que arriben a les deixalleries també es destinen en gran part al reciclatge de les matèries primeres, llevat del cas d'alguns productes tòxics, que es recullen de manera separada, perquè necessiten un tractament especial.

El vidre

Es recull de manera selectiva mitjançant els contenidors verds que hi ha als carrers i prop dels grans generadors com ara bars, hotels i restaurants. L'any 2009 es van recollir a Andorra 2.654 tones de vidre.

Envasos lleugers

Es recullen mitjançant els contenidors de color groc que hi ha al carrer i prop dels grans generadors. L'any 2009 se'n van exportar 918 tones. A Andorra es recull aproximadament el 16% d'envasos.

Paper i cartró

Es recullen de manera selectiva mitjançant els contenidors blaus. L'any passat es van exportar 9.268 tones de paper d'Andorra. Es calcula que corresponen a un 56% d'aquest tipus de residu.

Piles i telèfons mòbils

Les piles es recullen mitjançant més de 600 contenidors. L'any passat se'n van recollir cinc tones, menys que els anteriors. Els mòbils es recullen en uns 250 contenidors que hi ha en diferents llocs del país.

Ordino és a punt per a l'era dels vehicles elèctrics

» La parròquia disposa de dos aparcaments amb punts de recàrrega que funcionen amb targetes

La plaça d'aparcament amb punt de recàrrega que hi ha al davant de l'Auditori Nacional. Al costat, una persona carrega el seu vehicle amb energia elèctrica.

La parròquia d'Ordino vol tenir la capacitat de donar resposta als usuaris de vehicles elèctrics i per això disposa des de fa uns mesos d'un dels vuit punts de recàrrega elèctrica que gestiona a Andorra l'AESE, l'Associació d'entitats del sector energètic. Aquest punt és a l'aparcament de l'Auditori Nacional. Un segon punt s'està acabant d'enllestir al sector d'Arcalís, concretament a l'aparcament VIP, i podria donar resposta, especialment, als esquiadors usuaris de vehicles elèctrics.

L'hàbit d'adquirir aquest tipus de vehicle a Andorra és encara molt minoritari. Només hi ha matriculades cinc motocicletes i encara s'estan tramitant les noves mesures legislatives per impulsar-ne l'ús, com ara penalitzar els alts nivells de contaminació de determinats vehicles i reduir, per contra, les càrregues impositives als compradors de

vehicles més respectuosos amb el medi ambient. Però amb tot, és una realitat que els fabricants de vehicles s'estan adaptant als nous temps.

Al mercat andorrà podem trobar, per exemple, els familiars de la casa Lexus, de tipus híbrid, és a dir, que les bateries es carreguen mentre el vehicle funciona amb combustible. En aquest cas, es continuen produint emissions de CO₂, però a nivells inferiors. En canvi, els vehicles totalment elèctrics no contaminen. La marca Renault s'està convertint en una de les pioneres a incorporar aquests cotxes al seu catàleg de vendes i ben aviat en podrem veure alguns circulant pel país. I és que cada vegada hi ha més models i a uns preus més econòmics. Així ho van explicar al darrer Saló Pirineu Sostenible tres fabricants que van assistir-hi convidats per l'AESE.

És cert que el preu de compra d'aquests vehicles és més car que els de tota la vida, que són els de combustible, però també cal tenir en compte que es poden fer entre 100 i 150 quilòmetres per poc més d'un euro, que és el que costa la càrrega completa. I no sols això, sinó que el manteniment d'aquestes unitats és molt barat, gairebé inexistent.

El temps que es triga a fer una càrrega completa és d'unes cinc hores, però també és pot fer més de pressa i en mitja hora podem tenir el 80% de la càrrega.

Els punts que gestiona l'AESE funcionen amb unes targetes recarregables, similars a les de telèfon, que es carreguen per diferents imports a partir de vint euros i que es poden adquirir a les oficines de turisme. Ja s'han registrat operacions de recàrrega i s'han subministrat targetes a dos

motoristes i a un usuari de Barcelona que té una segona residència a Andorra i utilitza el punt de recàrrega de la Massana.

Les parròquies que encara no disposen d'aquests punts ja s'hi han interessat i amb el canvi legislatiu ja són els mateixos comuns els qui els poden adquirir. Fins ara ha estat l'Associació d'entitats del sector energètic qui s'ha fet càrrec dels costos, uns 3.000 euros d'inversió per cada punt de recàrrega.

A més d'Ordino, les parròquies de la Massana, Sant Julià de Lòria i Encamp disposen de dos punts de recàrrega cadascuna. Un d'ells és al Pas de la Casa, i és important perquè és en un aparcament d'autocaravanes, que són un tipus de vehicle que utilitza molt la càrrega elèctrica, no pas per al seu funcionament sinó per als seus serveis interiors, com la cuina. Una de les dificultats que cal

superar per poder fer més extensiu l'ús d'aquest tipus d'automòbil és la mentalitat dels conductors. Andorra sempre ha estat associada als vehicles d'alta cilindrada i de tot terreny. Però també són cada vegada més els ciutadans que donen prioritat a aspectes com la seguretat i el respecte al medi ambient per davant de la velocitat o les altes prestacions.

El diari català *La Vanguardia* va publicar al setembre passat que entre els anys 2010 i el 2015 es vendran 3,2 milions d'unitats de vehicles híbrids endollables i elèctrics a tot el món.

Aquesta xifra es desprèn d'un estudi realitzat per Pike Research, que posa de manifest els esforços que estan fent els fabricants d'automòbils per impulsar la comercialització en massa de vehicles elèctrics, especialment els de bateria i els híbrids endollables a la xarxa elèctrica.

Teixit associatiu

L'Esquí Club Ordino-Arcalís ensenya a estimar els esports d'hivern i la competició

L'Esquí Club Ordino-Arcalís (ECO) és el club d'esquí més jove del Principat d'Andorra. Es va crear el 1992 i actualment en formen part 210 inscrits i 532 socis. El seu president és Josep Manzano i el director tècnic, Santi López.

L'ECO gestiona els seus propis recursos i funciona amb l'aprovació d'un pressupost per a cada exercici. Rep una subvenció del Comú d'Ordino, que és la principal font d'ingressos i que representa aproximadament el 32% de la totalitat. Una altra part prové del cobrament de la quota d'inscripció a les famílies i, la resta, de tota una sèrie de patrocinadors privats. Cal afegir, en aquest sentit, que molts nens s'han pogut beneficiar d'ajuts específics que es destinen a promoure els esports d'hivern a Ordino.

L'ECO ofereix la possibilitat d'aprendre les diferents disciplines i modalitats dels esports d'hivern i de poder centrar-se en la competició i en la millora tècnica. Això fa que el treball a les pistes sigui molt enriquidor per als joves esportistes i que es puguin potenciar al màxim les seves capacitats, tal com ho explica Santi López, director tècnic del club.

Des del punt de vista educatiu, i partint de la base que l'activitat física a qualsevol nivell és imprescindible per al benestar de la societat, l'ECO assumeix una altra responsabilitat. Al club no tan sols es té en compte la pràctica esportiva, sinó també altres valors que poden servir al llarg de la vida. «Mitjançant una pràctica esportiva pots assolir molt millor els reptes i les exigències de l'escolaritat, ja que el fet de treballar amb disciplina fa que s'adquireixin metodologies que podem extrapolar perfectament a l'àmbit acadèmic», afirma el director tècnic.

L'educació esportiva que ofereix el club als inscrits està relacionada directa-

ment amb l'aprenentatge de les diferents modalitats dels esports d'hivern. Hi ha tota una sèrie d'objectius fixats per a cadascuna de les edats representades al club. Així, quan un nen decideix abandonar la pràctica esportiva amb el club, ha d'haver obtingut prèviament un nivell de coneixement de les diferents disciplines que li permeti desenvolupar-les totes, per si mateix i de manera privada, amb total autonomia i seguretat. Aquest fet també facilita la integració laboral en el món dels esports d'hivern, ja que la formació que s'ofereix a Andorra és molt més propera per a aquells que han passat la seva infantesa i adolescència en un club esportiu.

Un altre aspecte que no es pot passar per alt és la responsabilitat que té l'ECO en la formació d'esquiadors que en el futur hauran de representar el país. I és que els clubs d'esquí són la base de l'esport de competició a Andorra. Per tant, han de mantenir estructures sòlides i amb bons professionals que estiguin preparats per construir el planter de futurs esquiadors.

El perfil dels infants que s'inscriuen al club és molt divers i molts tenen motivacions diferents. Tenint en compte aquest aspecte, el club posa a la seva disposició tots els mitjans humans i materials per cobrir la demanda i les expectatives generades.

Si es parla de competició, el compromís és absolut amb tots aquells corredors que opten per la millora de la tècnica personal, el sacrifici i l'esperit de superació a la recerca de resultats. Ja fa tres anys que els clubs tenen la màxima responsabilitat en la construcció d'un planter de joves talents. «L'objectiu és arribar a l'alt nivell intentant subministrar un màxim de corredors, ben formats, amb unes fases tècniques i de competició ben conso-

Una imatge identificativa de l'Esquí Club Ordino-Arcalís.

lidades», explica Santi López.

La formació que imparteix l'ECO té en compte tots els inscrits segons les edats i les seccions. La base és, com el mateix nom indica, el principal suport de captació d'esportistes en edats d'iniciació per als esports de lliscament. És on el club inicia els joves esportistes de qualsevol nivell d'esquí. En formen part els nens d'edats compreses entre els 5 i els 8 anys, que alhora es divideixen en les categories de prepollats i de pollats B. En aquest període de temps, els infants adquireixen els coneixements de l'esport a un ritme adaptat a les seves necessitats. S'ofereix la possibilitat d'aprendre diferents modalitats de lliscament sense la pressió de la competició i gaudint de cada dia d'activitat. En un primer nivell es practiquen esports com l'esquí alpí, el surf de neu, l'esquí de fons i les excursions amb raquetes de neu. Tots aquests esports es desenvolupen al sector d'Arcalís, sota la responsabilitat de monitors formats en cadascuna de les disciplines proposades.

Tot i el ventall de modalitats, predominen l'esquí alpí i el surf de neu.

El segon nivell incideix de manera més directa en el coneixement de les disciplines que ja s'han tractat i en la incorporació d'altres de noves, com poden ser el freestyle, el telemarc o la iniciació a l'esquí de muntanya. És aleshores que s'introdueix l'orientació professional a tots aquells nens interessats en el desenvolupament de les professions de neu (preformació de N1, iniciació al curs de pister socorrista, nocions dels agents d'exploració d'estacions d'esquí i curs de jutge de porta, entre altres especialitats).

La secció de competició forma els esquiadors que han triat seguir el camí i la preparació per a les competicions. «Segons les prestacions, les habilitats, la dedicació i la serietat dels nens d'aquesta secció se seleccionaran els millors i els més motivats per formar part del grup de tecnificació, d'acord amb els criteris establerts», informa Santi López. És una secció orientada al món de la competició i a la recerca

de talents. «L'objectiu final és arribar a tenir corredors amb un alt nivell d'esquí, surf de neu o freestyle que puguin arribar a ocupar les places del grup de tecnificació del club», conclou.

Les necessitats dels corredors d'aquesta secció fan que els entrenaments durin tot l'any, amb l'objectiu de treballar i millorar els aspectes físics i tècnics. La proposta d'entrenaments de la pretemporada consta de dos estats, un d'estiu i un de tardor. També es potencia l'entrenament físic a partir d'un calendari que té en compte els períodes de vacances d'estiu i caps de setmana fins a l'inici de la temporada natural a Andorra.

L'Esquí Club Ordino-Arcalís va obtenir molt bons resultats la temporada passada i va ser reconegut amb el Trofeu al Mèrit Esportiu. Han sortit de l'entitat esportistes com Mireia Gutiérrez i Lluís Marín, que van participar en la darrera edició dels Jocs Olímpics en les modalitats d'esquí alpí i surf de neu, respectivament. En freestyle destaca, entre d'altres, la tasca de Gil Llorenç.

Escola d'Art Ordino-La Massana

El subsòl del Centre Esportiu obre les portes als amants de les arts plàstiques

L'Escola d'Art Ordino-La Massana va celebrar el 2 d'octubre passat una jornada de portes obertes a les noves instal·lacions que ha estrenat aquest curs al subsòl del Centre Esportiu, al carrer de Santa Bàrbara. Són dues plantes àmplies i lluminoses que concentren les diferents activitats que es porten a terme i que aquest any també es fan en col·laboració amb el Comú de la Massana.

Durant la jornada de portes obertes al nou local d'Ordino es van fer tallers *non-stop* de matí i tarda de les especialitats de pintura i dibuix, fotografia i ceràmica. També es va poder veure una exhibició de ball amb la participació dels membres de l'Associació de Swing d'Andorra i es va oferir un aperitiu.

Entre els assistents a l'acte hi havia Bernadeta Coma, consellera de Cultura, Edu-

cació, Joventut i Benestar Social, que va valorar positivament la jornada i també altres aspectes relacionats amb el curs d'enguany, principalment el canvi de local i el conveni signat amb la corporació massanenca. «Amb el canvi d'ubicació es pot constatar una millora substancial; el d'abans era un local més petit i de lloguer», va explicar la consellera. I va afegir: «L'actual, que anteriorment havia estat ocupat per l'escola bressol i la ludoescola, havia quedat lliure i això ens ha permès fer un canvi positiu, ja que ara es disposa de més espai i no s'ha de pagar cap lloguer».

L'altra novetat important d'aquest curs, més enllà del canvi d'ubicació, ha estat el conveni signat amb el Comú de la Massana a través del qual les escoles d'art de totes dues parrò-

quies poden tenir una gestió conjunta i compartir professors i activitats. La consellera va explicar en aquest sentit, que la proximitat entre tots dos nuclis de població i la necessitat cada vegada més gran d'optimitzar recursos han estat els principals motius per oficialitzar aquest conveni, que ha tingut una bona acceptació entre els usuaris.

Pel que fa a la jornada de portes obertes, la consellera Bernadeta Coma va subratllar «l'esforç del personal que treballa a l'escola per posar-la en marxa i divulgar amb entusiasme la tasca que s'hi fa».

Els professors Rosa Mujal, Eve Ariza i Eduard Comellas van participar activament en la jornada tot explicant la tasca que fan amb els alumnes de l'escola, dels quals s'exposaven diferents treballs.

La consellera Berna Coma va assistir a la jornada.

Tallers, monogràfics i visites culturals

CERÀMICA

Eve Ariza és la responsable del taller de ceràmica que s'imparteix a Ordino des de l'any 2004. L'espai està equipat amb mitjans professionals com ara una cabina d'esmaltar i un forn elèctric per poder treba-

llar la terra a baixa i a alta temperatura. També disposa d'una àmplia gamma d'òxids i de minerals per crear esmalts de formulació. Gràcies a les noves instal·lacions té, a més, un jardí exterior per fer cuites experimentals amb llenya i

gas. S'imparteixen classes tant a infants i joves com a adults.

CLUB FOTO

Iniciat fa molts anys pels fotògrafs Montaner i Tena, actualment el Club Foto el condueix Eduard Comellas. Disposa d'un estudi de fotografia professional, d'ordinadors amb programes específics per al tractament de la imatge i d'un laboratori fotogràfic. En aquest espai, les noves tecnologies no estan renyides amb la fotografia tradicional i per això es porta a terme un seguiment personalitzat de cada alumne, segons les seves preferències.

PINTURA I DIBUIX

Rosa Mujal és la responsable del taller de pintura i dibuix. L'espai és lluminós, molt adequat per a aquesta activitat, i disposa de tot el material necessari per treballar les diferents tècniques d'aquesta disciplina, com ara tintes, aquarel·la, pintura a l'oli, llapis, carbó,

pastels, acrílics... A més dels adults, els infants i els joves també es poden inscriure a les classes de plàstica.

CÒMIC

A la Massana, Jordi Planelles imparteix un taller de còmic en el qual poden participar infants de més de 12 anys. Els ordinencs que ho desitgin poden endinsar-se en l'apassionant món del còmic a la parròquia veïna, vinculada al còmic des de fa molts anys i on s'han dut a terme diverses edicions del Saló internacional del còmic.

MONOGRÀFICS I VISITES CULTURALS

Cada trimestre es convoquen a l'Escola d'Art Ordino-La Massana diferents activitats i visites culturals que donen encara més dinamisme al centre. Enguany s'han organitzat totes en dissabte. És previst que el 4 de desembre Anne Marie Bastide, de Flors del Paradís, ofereixi un taller

de decoració de Nadal, que es durà a terme als locals de la Massana.

Un altre monogràfic programat per a aquest trimestre és el de nu, que es va fer el 20 de novembre al taller de ceràmica d'Ordino. També podran seguir-lo els alumnes de dibuix que ho desitgin en una sessió que es farà el 18 de desembre. Pel que fa a les visites culturals, el 27 de novembre es va programar una sortida a Barcelona per visitar les exposicions «Picasso davant Degas», al Museu Picasso, i «Joies d'artista. Del modernisme a l'avantguarda» al MNAC, el Museu Nacional d'Art de Catalunya. La sortida també preveia assistir a la mostra del Caixa Fòrum dedicada al famós artista Miquel Barceló.

Per a més informació sobre els tallers i els horaris de l'Escola d'Art Ordino-La Massana, podeu trucar als telèfons 878175 (Ordino) i 835861 (La Massana).

Un dels treballs realitzats pels alumnes de l'Escola.

Entrevista

Berna Coma: «El departament engloba un ampli ventall d'activitats i serveis»

La consellera Berna Coma als exteriors de la Casa Pairal d'Ordino.

Berna Coma és al capdavant d'una de les conselleries més completes: Educació, Cultura, Joventut i Benestar Social, que afecta sectors de població sensibles com els nens, els joves i els padrins. Educadora de vocació i de professió, si tingués una partida presupostària extraordinària no dubtaria a dedicar-la a l'atenció social, «tothom ha de tenir accés als serveis bàsics i s'ha de garantir el benestar social».

1.- S'ha mirat de buscar solucions al problema de la manca d'espais en alguns equipaments del seu departament? Com està el tema del Centre d'atenció primària?

Buscar una nova ubicació per al Centre d'atenció primària era una de les prioritats des que vam arribar al Comú el 2008. La població s'ha incrementat moltíssim aquests darrers anys i l'espai ha quedat petit per al nombre d'usuaris que el freqüenta. Des de l'inici teníem la mirada posada en l'Hotel Casamanya i pensàvem que podríem utilit-

zar-lo com un espai sociocultural, però al cap de tres anys de negociacions amb el Quart d'Ordino no sembla possible. La Sala Polivalent és una alternativa ideal per al nou centre: triplica la superfície actual i és de molt fàcil accés, ja que és al mig del poble. Vam convocar un concurs d'idees per reconvertir-la intentant que el projecte s'adaptés de la millor manera possible a l'entorn. Ara estem esperant que el Govern doni llum verda al projecte. Tot i que el d'Ordino és un dels centres d'atenció primària més obsolets d'Andorra pel que fa a l'espai, cal destacar que disposem d'un equip humà molt competent i coordinat amb altres serveis, com ara el Servei d'Atenció Domiciliària. Tenir més espai ens permetrà plantejar-nos un servei més ampli i flexible, com ara concertar visites mèdiques a la tarda i donar cabuda a la treballadora social del Govern.

2.- Perquè s'ha buscat una nova ubicació per a l'Escola d'Art?

Els motius del trasllat de l'Escola d'Art són similars; hem guanyat molt més espai i això permetrà desenvolupar molt millor les activitats i els tallers que s'hi fan, vista la gran demanda que hi ha. A més, ha permès estalviar costos, ja que deixem de pagar un lloguer perquè fem servir un local que és propietat del comú i que havia quedat inutilitzat des de fa uns anys. El conveni signat

«Els serveis que fem amb la Massana ens permeten mantenir algunes activitats»

amb el Comú de la Massana per a la gestió conjunta de les escoles d'art de totes dues parròquies és també un pas endavant en l'estalvi de diners i l'optimització de recursos.

- Com ha quedat aquesta gestió conjunta?

Cada parròquia té la seva pròpia escola d'art i conserva les seves especificitats. Així, a la Massana hi ha el taller del còmic i a Ordino tenim el club de foto, però compartim l'equip docent que impartirà les classes

de pintura i de ceràmica en tots dos llocs. És un treball en la mateixa línia que altres activitats i serveis que es fan conjuntament, com ara la Deixalleria de les Valls del Nord o l'Escola de pares i mares. L'Snow Day Jove o la Primavera Jove han estat altres apostes conjuntes que han funcionat molt bé entre els dos departaments de joventut.

- Ha esmentat la Primavera Jove i l'Snow Day Jove, però no sembla que hi hagi gaire més oferta per a la gent jove.

Fem grans esforços per intentar captar l'interès del jovent, en una franja que va dels 12 als 30 anys, però és veritat que costa trobar activitats en què s'hi impliquin. Hem apostat per l'intercanvi generacional, per exemple amb el projecte dels horts socials en els quals han treballat conjuntament els alumnes de l'Aula de Diversificació Curricular de l'Escola de Segona Ensenyança i els avis. La veritat és que estem molt satisfets amb aquest projecte i aquest any volem ampliar la col·laboració amb les escoles a través d'un altre projecte relacionat amb l'anellatge d'ocells que es farà al camí ral.

Actualment, els set comuns treballem conjuntament amb la Secretaria d'Estat d'Esports i Joventut per tal de millorar la comunicació

cada parròquia desenvoluparà el seu pla local per conèixer el perfil del jovent i així tenir més informació sobre les actuacions que s'han de dur a terme.

3.- Com a educadora, quina valoració en fa del jovent d'Ordino?

A l'Escola de Segona Ensenyança d'Ordino vénen alumnes d'altres parròquies, sobretot de la Massana i d'Escaldes, per tant el grup que tenim és ampli i heterogeni. Gran part dels joves que estudien aquí no passen el seu temps d'oci a Ordino, i els que sí que hi viuen també marxen perquè els seus companys estan en altres parròquies.

És difícil captar els interessos dels més joves, però la nostra voluntat és continuar desenvolupant activitats per promoure la participació i la convivència d'aquest sector de la població. A Ordino tenim des de fa tres anys el Punt d'Informació Juvenil que treballa per això. Organitza diferents activitats al llarg de l'any i és un punt de trobada per al jovent. Aquesta tardor aprofundeix en el tema de les xarxes socials mitjançant projeccions i xerrades.

La meua valoració és molt positiva, no hem d'oblidar que els joves són el futur i sovint hi ha una imatge distorsionada quan es parla de la joventut que tendeix a exagerar-ne els aspectes negatius. És veritat que no són fàcils, però també és una edat per ser inconformistes.

- A més de les que ofereix el Punt d'Informació Juvenil, quines altres activitats es poden fer a la parròquia?

En aquest sentit, disposem d'una oferta extraescolar àmplia i de qualitat. El Grup Dansaire d'Ordino s'ha anat consolidant aquests darrers anys i és una alternativa molt bona per als infants i els joves. Amb les seves danses recullen el nostre folklore i el promocionen amb inter-

canvis i sortides. L'Escola de ballet Elizabeth Morera és una altra activitat força consolidada i una opció més dins el món de la dansa. Ja hem parlat abans de l'Escola d'Art, que aquest curs estrena instal·lacions i ofereix molts tallers variats per a les diferents edats. L'Escola de música és una altra proposta força interessant i interactua amb altres entitats o activitats de la parròquia: amb la cantada de les caramelles, amb el Grup Dansaire d'Ordino... Tots ells alimenten la nostra cultura i les nostres tradicions. Pel que fa a l'Escola de música, la mancança principal són les infraestructures, i de moment continuarà a les escoles velles gràcies a un acord signat amb el Ministeri d'Educació. I no hem d'oblidar que, a més de les activitats culturals, també oferim tot un seguit d'activitats esportives.

4.- Per què la cultura és la més perjudicada en temps de crisi?

La crisi ha afectat tots els departaments, inclòs el nostre. És cert que m'agradaria disposar de més diners per poder tirar endavant projectes engrescadors per a la gent de la parròquia. Aquesta és la idea que tenia quan vaig arribar al comú. La realitat, però, és que ens ha tocat viure una època molt difícil des del punt de vista econòmic i quan no arriba per tot has de prioritzar. Hem perdut activitats com el Dansand, però s'ha intentat continuar treballant amb altres propostes que abasten un sector de població més ampli, com per exemple l'Escola de pares i mares de les Valls del Nord,

«Costa implicar la gent jove, però hem de fer una reflexió per captar els seus interessos d'alguna manera»

que fem conjuntament amb la Massana. Hem intentat mantenir la majoria d'activitats destinades a la gent gran. Hem començat a crear un circuit d'activitat física al camí de Santa Bàrbara que s'anirà completant progressivament, i continuem fent els tallers de memòria i els cicles de

xerrades sobre salut. Les activitats i sortides culturals per als padrins han pogut continuar perquè algunes s'han fet conjuntament amb la Massana.

- I pel que fa a programació, podem esperar alguna novetat?

La veritat és que no hi haurà cap novetat; els costos no ens ho permeten. Això no obstant, ens estem esforçant per mantenir i consolidar les activitats existents. Ens agradaria en un futur poder col·laborar conjuntament amb el Ministeri de Cultura per crear una programació més o menys estable per tal d'aprofitar més l'Auditori.

5.- Patrimoni Cultural ha inclòs el Roser i les Caramelles d'Ordino a l'Inventari general de béns immaterials. És una bona notícia?

És una molt bona notícia i és un reconeixement a la tasca de les associacions i dels grups que es dediquen a mantenir vives aquestes tradicions durant tot l'any. El Grup Artístic d'Ordino, la Coral Casamanya, el Grup Dansaire, l'Escola de música i les comissions de festes majors de cada poble dediquen molta energia al manteniment de les tradicions i és una feina que no es valora prou. Aprofito aquest moment per agrair de tot cor l'esforç tan gran que fan en l'àmbit cultural. Concretament, el fet que es cataloguin tant el Roser com les Caramelles en l'Inventari general del béns immaterials farà que perdurin en el temps i això és el que ens interessa, que no es perdin, com ha passat amb Els Contrabandistes per Carnestoltes i el

Ball de l'Óssa, que a Ordino es representava durant les festes de Nadal. Les Caramelles les va impulsar el mestre Antoni Florit i durant uns anys es van deixar de fer fins que les va recuperar el Departament de Cultura sota la direcció de Josep Puig. Pel que fa al Roser, avui és una de

les millors festes d'Andorra i una de les més estimades pels joves de la parròquia. Segurament aquí conservem un caliu de poble que fa més atractives les festes que celebrem. I no hem d'oblidar la resta de festes majors de la parròquia, que tenen també un gran atractiu i cada una té la seva pròpia personalitat gràcies al gran esforç dels joves que integren les diferents comissions de festes.

6.- Tornant a l'àrea social, el Servei d'Atenció Domiciliària ha complert els seus objectius?

En un any i mig, el Comú valora molt positivament el funcionament del servei, que ha anat creixent progressivament. Introduir el SAD no va ser una tasca gens fàcil, perquè a la gent ens costa reconèixer que podem necessitar ajuda, però amb el temps el

personal del SAD ha sabut guanyar-se la confiança dels usuaris. És un servei que cobreix les necessitats bàsiques de la vida diària de les persones amb l'ajut necessari perquè desenvol-

«El SAD ajuda a mantenir l'autonomia dels usuaris als seus llocs de residència»

lupin les activitats pròpies de la vida quotidiana tot preservant la seva autonomia personal a la llar. Ens agradaria poder desenvolupar en un futur el voluntariat en les tasques socials del departament.

7.- L'Escola bressol és un altre servei que fa d'Ordino un referent?

La nostra prioritat és que l'Escola bressol continuï donant un servei de qualitat. S'han fet una sèrie de reajustaments en el reglament, entre els quals hi ha l'acreditació de la residèn-

cia a la parròquia per tenir prioritat en les matrícules; si sobren places, naturalment, hi podran optar nens de qualsevol parròquia. No hem d'oblidar que la nostra Escola bressol és

un equipament subvencionat pel Comú en un 55%, i això representa un cost molt elevat per a l'administració. Actualment, la gestió dels equipaments ha de ser al més acurada possible i s'han de prendre les mesures que facin falta intentant que repercutixin tan poc com sigui possible en la qualitat del servei. Els preus s'han incrementat un 3% amb molt d'esforç, perquè entenem que l'Escola bressol és un servei bàsic al qual tothom hauria de tenir dret.

8.- Quina tasca realitza la ludoescola?

Aquest servei acull molts nens i fa una tasca imprescindible, sobretot per als pares que treballen i no poden portar o recollir els seus fills a l'escola i no poden compaginar vida laboral i familiar. El servei s'amplia durant les vacances escolars amb un munt d'activitats. Voldria mencionar també el casal d'estiu, on els infants practiquen activitats esportives i culturals, i les colònies que organitzem conjuntament amb la parròquia de Canillo, per a les quals cada any tenim llista d'espera a l'hora de les inscripcions. Un altre servei important és la Biblioteca, que tot i disposar d'un espai reduït, dona una bona atenció als ciutadans i els ofereix les darreres novetats literàries. La xarxa de biblioteques fa un excel·lent servei de préstec de llibres.

- Han augmentat les sol·licituds d'ajut social?

Quan vam arribar al Comú ens vam revisar el Reglament d'ajudes socials per atendre més famílies i donar més flexibilitat per accedir-hi. L'augment de la població i la crisi han estat els principals motius que han fet créixer la demanda d'ajuts socials per a tots dos equipaments.

Berna Coma a l'entrada dels jardins de Casa Rossell.

PERFIL

Lloc de naixement:
La Cortinada

Data de naixement:
21 de març de 1969

Formació:
Llicenciada en Història

Indret favorit de la parròquia:
La vall de Rialb

Última lectura:
Blaus a la deriva, de Manel Gibert

Viure Ordino

María Pagés: «Tornar a Ordino ha estat com un retrobament amb mi mateixa»

María Pagés i la seva companyia van protagonitzar la cloenda de la 28a edició del Festival Internacional Narciso Yepes. En plena gira del seu últim espectacle *Autorretrato*, la coreògrafa i ballarina sevillana, que deixa Andorra per inaugurar el Festival Txèkhov de Moscou, ens va concedir uns minuts.

- Participes al Festival per primera vegada, però tinc entès que la teva relació amb Ordino ve de lluny?

Així és, estic molt vinculada amb aquest poble. De fet, durant la meua infantesa estuiejava a Ordino i tornar-hi ha estat com un retrobament amb mi mateixa, no venia des que era adolescent. Recordo amb molt d'afecte les amigues que vaig fer. L'oficina de correus espanyols, la plaça i la font eren l'escenari principal. I també recordo les festes que se celebra-

- Com hi arribes, fins aquí?

Tinc arrels catalanes; part de la família de la meua mare és de Lleida i sempre he estat molt vinculada amb Catalunya tot i ser sevillana.

- Com et tracta el públic català?

M'hi sento molt còmoda. Al setembre vam presentar *Autorretrato* al Teatre Poliorama de Barcelona i va ser un gran èxit. És un pú-

blic molt entusiasta i et fa sentir molt emparada.

- Com defineixes l'espectacle que has portat al Yepes, *Flamenco y poesía*?

D'una banda volia extreure tota la poesia que es troba en el flamenc i en les lletres, que normalment són poemes anònims, i de l'altra, volia recollir els poetes que han envoltat la meua vida i amb els quals he crescut, com Miguel Hernández, Lorca o Saramago, entre d'altres.

- I com es balla la paraula?

Si té emoció és molt fàcil, em surt d'una manera natural. Qualsevol cosa que t'inspira una emoció es pot ballar; en el meu cas, qualsevol cosa la trasllado al moviment.

- La crítica destaca la teua concepció estètica del flamenc.

Penso que tots els artistes, en qualsevol disciplina, han d'aportar una visió pròpia i han de transmetre la seva personalitat a allò que fan. Tot i ser un art tradicional, el flamenc no està lliure d'aquestes aportacions. La meua és una visió més oberta i curiosa, sense estereotips, ni prejudicis, ni complexos.

- De què et sents més satisfeta, del teu treball com a ballarina o del de coreògrafa?

Meitat i meitat. En aquests

La «ballaora» María Pagés durant la roda de premsa que va fer a Ordino.

moments em sento més experta, gràcies a l'experiència de la vida també, i això és fonamental per a la creació. El món de la creació t'obre una dimensió increïble, i aporta molt més que una mera interpretació. És ficar-se en el cor i

en la profunditat de les coses, en el perquè.

- Què tens a l'agenda per als pròxims mesos?

Continuem la gira d'*Autorretrato* i després d'inaugurar el Festival Txèkhov anem a l'Òpera de Colònia,

a Bogotà i tornem a Sevilla. Durant aquest proper any 2011 farem Corea i el Japó, així és que no ens podem queixar. I també estic preparant un nou espectacle inspirat en la figura de l'arquitecte brasiler Oscar Niemeyer.

Una panoràmica de les pistes d'esquí.

L'Oficina de Turisme proposa noves activitats per a les nits d'hivern

L'Oficina de Turisme d'Ordino ha incorporat al web (www.ordino.ad) la informació sobre les activitats nocturnes que es poden fer aquesta temporada d'hivern a la parròquia. Per exemple, poder menjar una fondue a l'hora de sopar en un entorn únic, a 2.200 metres d'altitud, al restaurant Cheese'Art de

Vallnord. Només s'hi pot accedir amb raquetes de neu, esquís de muntanya o amb el vehicle eruga.

Aquesta activitat és una novetat d'aquesta temporada, però al web també trobem altres propostes, com les excursions amb raquetes o les immersions sota el gel, a més de l'esquí de muntanya i tota

la informació relativa a la pràctica de l'esquí als dominis de Vallnord.

Les sortides amb raquetes de neu es fan de dia, però també de nit, entre les 6 i les 8 del vespre, utilitzant com a guia la llum d'un frontal. La reserva de l'activitat inclou raquetes, pals i material de seguretat, per als usuaris que ho desitgin.

L'encesa de llums dóna el tret de sortida a la programació de les festes d'aquest Nadal

Nadal arriba a Ordino carregat de propostes que acompanyaran, com cada any, les festes. Les primeres activitats començaran amb antelació, a primers d'aquest mes de desembre, per ajudar als preparatius típics d'aquestes dates.

El dia 2, a les 6 de la tarda, s'encendrà a la plaça Major d'Ordino l'enllumenat de Nadal que decorarà els carrers durant tots aquests dies. Però aquest any, el Nadal d'Ordino també és present a les xarxes socials, a Internet, i per això, el Comú els ha dedicat la campanya, amb el lema: «A les xarxes, l'altra cara del Nadal i al carrer... el Nadal que esperes».

LA FIRA DE SANTA LLÚCIA
Una de les primeres activitats que es duran a terme en el marc dels preparatius de Nadal és la Fira de Santa Llúcia. Allà ens podrem proveir de tot el que ens calgui per posar la casa a punt, per renovar el pessebre o per seguir fil per randa les tradicions nadalenes. Se celebrarà el cap de setmana dels dies 4 i 5 de desembre a la Sala polivalent. També es podrà veure, el dia 4, l'exposició de la quarta edició del Concurs de pessebres.

A principis de mes ja podrem sentir les primeres melodies de Nadal gràcies a l'actuació que s'ha programat per al diumenge 5 a càrrec dels alumnes de l'Escola de Música d'Ordino. El dimarts 7 de desembre, la programació dóna el protagonisme a la gent gran, ja que celebraran el típic dinar de Nadal i jugaran al tradicional quinto a la Casa Pairal.

La música continuarà el dissabte 11 de desembre amb el Grup Artístic d'Ordino, que oferirà el tradicional Concert de Nadal a l'Auditori Nacional d'Andorra. L'endemà, dia 12, el Grup Dansaire, amb la participació novament del Grup Artístic d'Ordino, ballarà a l'Auditori.

El dilluns 13 de desembre

Diferents moments de les festes de Nadal, Cap d'Any i Reis que es van viure a Ordino l'any passat.

és Santa Llúcia, una data assenyalada en el calendari ja que és quan arrenquen moltes de les activitats que ens acosten al Nadal. Serà el dia que s'inaugurarà l'exposició del IX Concurs de nades i calendaris d'advent, un acte que tindrà lloc a l'edifici de la Casa Pairal.

Els primers a fer cagar el tió seran els nens més petits del poble, el divendres 17 de desembre, a l'escola bressol.

El diumenge 19, a l'església parroquial, tindrà lloc un altre concert de Nadal, aquesta vegada a càrrec de la Coral Casamanya. L'endemà, dilluns 20, torna la dansa a l'Auditori. Els alumnes de l'Escola de ba-

llet Elisabeth Morera oferiran el Festival de Nadal.

TIÓ, PARE NOEL I MISSA DEL GALL

El dimecres 22, els petits de l'Escola bressol tornaran a estar de festa, aquesta vegada gràcies a la visita del Pare Noel, que ha volgut atendre primer de tot els infants més petits.

Quan faltin poques hores per al dia de Nadal s'instal·larà el tió a la plaça Major d'Ordino, punt neuràlgic de moltes activitats. Serà el dia 24 al matí, mentre que a les sis de la tarda arribarà el Pare Noel, també a la plaça Major. Una hora més tard se servirà coca i xocolata al Centre esportiu.

Un dels actes més significatius de Nadal és la missa del gall. Se celebrarà també el divendres 24, a la mitjanit, a l'església parroquial. A la sortida se servirà, com marca la tradició, xocolata, vi bullit i coca.

EL CONCERT DE CAP D'ANY

La programació nadalena seguirà en la intimitat de les llars i els actes populars no es reprendran fins al dia 1 de gener. L'Orquestra Simfònica del Vallès oferirà un any més el tradicional Concert de Cap d'Any, i és que Ordino té el privilegi d'acollir cada any aquest emblemàtic concert que marca l'inici de l'any nou. També el Grup Artístic i la Coral Casamanya enceta-

ran l'any amb una actuació. Ho faran el dia 2 de gener a la Casa Pairal.

L'ARRIBADA DELS REIS

El dia 4 de gener arribarà el patge reial a la plaça Major. La seva presència anunciarà a tots els infants la visita més esperada de l'any, la dels Reis d'Orient. Els Reis Mags arribaran la tarda del 5 de gener a l'Ordino Studios, on també es representaran *Els Pastorets*. A la plaça Major, es repartirà tortell i xocolata. Per acabar la programació de Nadal, el 12 de gener tindrà lloc a la Casa Pairal l'entrega de premis del Concurs de nades i calendaris d'advent. L'acte es tancarà amb un berenar.

Valls del Nord

Andorra

Obert tot l'any!

Vinguis quan vinguis, les valls del Nord t'esperen per oferir-te tot el que vols d'unes vacances excepcionals: les millors pistes d'esquí, els serveis de més qualitat, les visites culturals impregnades d'encant, la gastronomia tradicional de les nostres bordes i la cuina moderna dels restaurants més innovadors... A Ordino i a la Massana, hi trobaràs tots els ingredients per passar-t'ho bé, relaxar-te i descarregar adrenalina. Tu ens que vols fer, nosaltres t'ho donem tot.

Reportatge

La Mostra Gastronòmica es prepara per al vintè aniversari després d'assolir un nou èxit

Una vintena d'establiments i uns 400 comensals van participar activament en la dinovena edició de la Mostra Gastronòmica d'Ordino que es va celebrar el 19 de setembre passat a l'Ordino Studios. Un nou èxit de participació que consolida la trajectòria de la mostra i que la prepara per festejar l'any que ve el vintè aniversari.

Es van poder degustar una gran varietat de plats preparats especialment pels restaurants, i també aperitius, postres i begudes, tot servit pels cambrers de l'escola d'hoteleria del Lycée Comte de Foix. En acabar de dinar, el cònsol major, Bonaventura Espot, va agrair el suport dels col·laboradors i va entregar, juntament amb altres personalitats, els diplomes i trofeus de la Mostra.

Bartomeu Gabriel, conseller de Turisme i Esports, va fer un balanç positiu de l'edició tot remarquant que s'ha mantingut el nivell de participació popular. Alguns, va afegir, són repetidors, és a dir, són fidels a la Mostra Gastronòmica des dels inicis.

Després de sondejar l'opinió dels assistents, Gabriel va explicar que la mostra és clarament un esdeveniment consolidat en què el públic valora l'esforç dels restauradors per oferir plats de qualitat, representatius de la diversitat gastronòmica d'Andorra: «Hi podem trobar plats nacionals i internacionals, tradicionals i innovadors alhora, en els quals s'intenta vetllar sempre per la qualitat del producte».

També va valorar el suport dels col·laboradors, especialment d'Indústries Muntanya, el principal patrocinador.

D'altra banda, Gabriel va informar que es va mantenir el nivell de participació entre els establiments, però que va augmentar el percentatge de renovació, ja que s'hi van afegir un 50% d'empreses noves. «És un percentatge de canvi una mica més ele-

A dalt, un dels plats de la Mostra. A sota, un del cuiners i el públic que omplia la sala a l'Ordino Studios.

vat que en altres edicions, en què acostumava a ser d'un 20%», va comentar el conseller, un fet que va atribuir precisament a la delicada situació econòmica actual, que dificulta la feina diària de moltes empreses. En total van ser 21 els estands que hi havia a la mostra i que van oferir no únicament plats d'alguns dels millors restaurants del país, sinó també altres productes d'alimentació i celler. El percentatge

d'ocupació a la sala va ser l'òptim, amb 400 persones, i, com en l'edició passada, es va reservar una zona per a no fumadors. De cara a l'any vinent, la corporació vol introduir alguna novetat per commemorar el vintè aniversari, tot depenent, això sí, de les possibilitats del proper pressupost, va assegurar el conseller de Turisme i Esports.

La consellera de l'oposició Irene Cachafeiro va coinci-

dir a valorar positivament l'edició: «És un acte multitudinari i això comporta una certa complexitat en l'organització, però he de dir que globalment em sembla força bona». Segons Irene Cachafeiro, «la mostra és una trobada rellevant per a tot el país, perquè aconsegueix una bona representació dels restaurants d'Andorra i una alta participació de públic». La consellera de L'Alternativa entén que hi ha una

bona resposta «perquè es valora la qualitat que tot hom hi intenta aportar» i que és una activitat que ha de continuar la seva trajectòria.

De cara a l'any vinent, Irene Cachafeiro comparteix la voluntat de destacar la celebració del vintè aniversari amb alguna novetat per part de l'organització: «Donarem suport a noves idees sempre que es mantingui el pressupost a ratlla», va dir.

Comunitat internacional

Ordino, font d'inspiració dels premis literaris impulsats per Gillian i Verner Bickley

Ordino ha estat una vegada més l'emplaçament escollit pels fundadors dels premis literaris Proverse en llengua anglesa per fer la recepció i la presentació de les obres finalistes del concurs internacional en el qual participen cada any autors de tot el món.

El mes d'agost passat es va celebrar a Ordino la segona edició de l'esde-

veniment. Hi van assistir alguns dels escriptors participants, a més de membres de la comunitat angloparlant d'Andorra i diferents personalitats d'Ordino, com el rector, Joan Fenosa, i Montserrat Fígols, en representació de l'Hotel Coma, emplaçament on es va celebrar l'acte. I és que la iniciativa de presentar els premis a Andorra està

estretament vinculada a aquest hotel ordinenc.

El matrimoni fundador dels guardons, Gillian i Verner Bickley, van conèixer el país fa més de vint anys, quan van decidir allotjar-se una temporada a l'Hotel Coma. Van considerar que el poble d'Ordino era un lloc ideal per escriure i per això han decidit que aquest emplaçament ro-

mangui sempre vinculat als premis.

Escriptors, editors, oradors, docents i assessors acadèmics, els Vickley van crear aquests premis per ajudar les persones que s'inicien en el món literari, i ja han anunciat la voluntat de traduir al català els textos guanyadors.

La seu dels premis és a Hong Kong, ciutat on es

concedeixen. Enguany hi han participat autors de llocs tan diversos com els Estats Units, els Emirats Àrabs, Austràlia, les Illes Maurici, Hong Kong, Turquia, el Canadà, Nigèria o Nova Zelanda. Per a més informació sobre aquests premis podeu consultar per Internet a l'adreça:

www.proversepublishing.com

Proverse Prize: loving words in all their forms

THE PROVERSE PRIZE ADMINISTRATORS HAVE PLEASURE IN ANNOUNCING THAT THE JUDGES HAVE RECOMMENDED THE FOLLOWING TEN WRITERS TO BE LONG-LISTED (THEY ARE THE SEMI-FINALISTS)

FOR THE PROVERSE PRIZE (2010)

(in alphabetical order): Sally Dellow, Patricia Grey, D.I. Hardwick, Ho Yee Mei, L. W. Illsley, Gregory James, Gillian Jones, Laura Solomon, Dennis Wong, Jennifer Wong.

EVENT: This announcement was made at a well-attended event, hosted by the Founders of the Proverse Prize, Dr Gillian Bickley and Dr Verner Bickley, MBE, held at the Hotel Coma, Ordino, Principality of Andorra, Thursday, 26 August, 1800-1900pm, at which were present guests from many different backgrounds. Guests were first welcomed by Sra Montserrat Figols, Hotel Coma, Ordino, Andorra; then by Father John Fenosa (Mossen Joan Fenosa), Parish Priest of Ordino, speaking in both English and Catalan. Sra Maria de la O Soto, Cap de Servei d'Activitats (Activities Officer), Ordino, also attended.

Translation of speeches was provided by volunteers in Andorra (into Catalan by Sra Montse Figols and into French by Mlle Odile Haeffelin, teacher at the French School, Ordino).

In her opening speech, Dr Gillian Bickley thanked

everyone for coming, both those who came last year and those who were attending for the first time. The interest and support of all was valued. She then made the following comments on the rationale for the Prize:

"My husband, Verner Bickley and I founded The Proverse Prize, firstly, because we love words in all their forms and would like to encourage writers and good writing. Secondly, we wanted there to be a prize that anyone could enter. The Competition for The Proverse Prize is open to all, irrespective of nationality, residence, citizenship, gender or publishing status. The only stipulation is that entrants should be a minimum of 18 years old on the date they sign the entry form. This means that writers will be able to focus on writing rather than finding a prize that allows them to enter.

"A writer who attended this event last year was particularly struck by this point and wrote to us afterwards, 'It is a terrific idea and I particularly liked your explanation of being unable to enter various competitions through the vagaries of their entry requirements, so inventing your own. Well done.'

"We have received further reinforcement for this idea from one of the short-listed writers in 2009, who wrote: 'I have been trying for the past 26 years (that's how long I've been resi-

dent (in a certain country) to get funding for writing, always with the same answer "No", because I was not born here. The land of my birth similarly does not fund any of my endeavours because I am not resident there. I thank you and Verner for creating the Proverse Prize, and this space for writers like me to fall into.'" "Experience has shown that the Proverse Prize serves another purpose, that of giving a focus and goal to writers. A writer based in the USA wrote recently: 'The Proverse Prize will provide me with a goal to work towards and a closing date to meet. I am grateful to be given a reason to continue to write, whatever the result of the competition. ... The Founders deserve the highest accolades. You encourage writers to develop their writing skills; you give them the opportunity to showcase their talents.'"

"As for another aspect of the Proverse Prize, that it is open for submissions in many genres, a writer who entered this year (2010) found this particularly helpful, and wrote: 'I was very pleased to discover the Proverse prize because there is no obvious modern audience for my chosen genre and it is refreshing to have found a group of people who care primarily for the beauty of the written word as opposed to the form it is required to take.'" Short passages from selected entered work were read

Imatges de la cerimònia que es va fer a l'Hotel Coma.

by Andorran residents, including members of the English Writers' Group. One of the entrants, Patricia Grey, herself a member of the Andorra English Writers' Group was present and read the passage from her own work. Some of the selected passages read had been translated by Andorran volunteers (into Catalan by Sr Albert Rossa Naudi and into French by Mlle Odile Haeffelin) and these also were read. The seven readers (in order of reading) were: Verner

Bickley, Val Rylatt, Judy Wood, Odile Haeffelin, Valerie Rymarenko, Montse Figols, Patricia Grey.

After the announcement of the semi-finalists, made by Dr Verner Bickley, both he and his wife Gillian separately congratulated these writers and also all entrants, observing that it is a considerable effort to complete a book-length work, perfect it and submit it for an international competition. Gillian Bickley urged all present to consider their own stories and

perhaps go home and start writing their own entry for the 2011 Proverse Prize. Maybe they might write about Andorra or some other country they knew well or they might set their story there; or perhaps their writing might not be related to any geographical place at all. The point was emphasised that, although entries should be submitted in English, translations into English were warmly encouraged.

In conclusion, Gillian thanked all those who had helped with organising the event and Verner made a presentation of books (one by Verner himself and one by Gillian) to each of the translators present, as a gesture of appreciation for their considerable work. The number of entries in 2010 is an increase of 18% over 2009. Of the total number of entries in 2010, 63% were novels or novellas, 26% were poetry and 11% were non-fiction. This year (2010) entries were received from Andorra, Australia, Hong Kong, New Zealand and the United Kingdom, but writers' backgrounds are even more various than this suggests, adding at least Canada and Singapore. There was a broad age range among the writers (the youngest

being 28 and the oldest being 67 years) spanning forty or so years. The existing publishing status of the writers varies between unpublished, self-published and published. (The actual work submitted for the Prize is necessarily unpublished.) Some of the writers are first-time competition entrants; some have been successful in previous writing competitions. Two entered also the competition in 2009. One was joint-winner in 2009.

The judges report that the overall standard of entries for this, the second competition for The Proverse Prize, was generally excellent.

BACKGROUND: This is the second time that The Proverse Prize for unpublished writing has been competed for. Its objective is to encourage writers and promote a range of excellence and usefulness in writing. The Competition is open to all, irrespective of nationality, residence, citizenship, or gender, and irrespective of whether the writers are previously published or not. The only stipulation is that entrants should be a minimum of 18 years old on the date they sign the entry documents. Entries should be of book-length,

by a single writer, and may be fiction (e.g. novels, novellas, short-story collections) or non-fiction (e.g. autobiography, biography, essay collections, journal, memoirs, diaries, letters) or poetry. Entries should be submitted in English. Translations into English are welcome.

FOUNDERS: By founding this Prize, Dr Gillian Bickley and Dr Verner Bickley MBE, both published authors and now publishers, celebrate their life-long love of words in all their forms.

HONORARY ADVISORS: Marion Bethel (poet, Bahamas), David Crystal (linguist, poet, lexicographer, UK), Björn Jerudd (linguist, Sweden), Larry Smith (cultural administrator, USA), Edwin Thumboo (poet, Singapore), Olga Wallo (novelist, poet, translator, Czech Republic).

JUDGES: anonymous.

PRIZE: Publication by Proverse Hong Kong of the winning entry or entries. Cash prize of HKD10,000 (approx. US\$1,280) may be shared by at most two joint-writers. Supplementary Prizes may be awarded consisting of publication by Proverse Hong Kong.

Telèfons d'interès

EMERGÈNCIA

BOMBERS	118
GRUP DE RESCAT DE MUNTANYA	112
HOSPITAL	871 000
INFORMACIÓ DEL TRÀNSIT	1802 1802
INFORMACIÓ NACIONAL	111
INFORMACIÓ INTERNACIONAL	119
POLICIA	110
SUM (Servei Urgent Mèdic)	116

SERVEIS PARROQUIALS

ATENCIÓ CIUTADANA (24 H)	
I CIRCULACIÓ	163
CAP (Centre d'Atenció Primària)	747 025
COMÚ D'ORDINO	878 100
DESPATX PARROQUIAL	835 014
OFICINA DE TURISME	878 173
SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)	878 139
	337 795

Busos

L6 Sortides des d'Ordino

De dilluns a dissabte
De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts
Diumenge
De les 8 h a les 21 h cada 30 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a dissabte
De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts
Diumenge
De les 7.30 h a les 21 h cada 30 minuts

L6B Sortides des d'Ordino

De dilluns a divendres
De les 7.30 h a les 21 h cada 30 minuts
Diumenge
De les 8 h a les 21 h cada 30 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a dissabte
De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts
Diumenge
De les 7.30 h a les 21 h cada 30 minuts

e3 Sortides des d'Ordino

De dilluns a dissabte
De les 7.09 a les 9.49 h
i de les 17.09 h a les 20.25 h
cada 18 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a dissabte
De les 7.15 h a les 9.55 h
i de les 17.15 h a les 20.19 h
cada 18 minuts

Misses en anglès

des del setembre

Cada últim dissabte de mes, a les 12 del migdia.

Mossèn Joan Fenosa

Ordino en imatges

La sisena edició de la **Duatló Ordino-Casamanya** es va celebrar el 25 de setembre amb una trentena de participants. La prova a peu es va fer amb fred i neu.

Un dels **cursets de cuina que es** va fer a l'Escola francesa d'Ordino dins el marc de la dinovena **Mostra Gastronòmica**. Els va impartir l'empresa Pamvisucre.

Un grup de folklore rus de la República del Dagestan, la companyia estatal **Lezginka**, va actuar a l'Auditori Nacional juntament amb l'Esbart Dansaire d'Ordino.

Espectacle infantil a la Sala polivalent durant la festa de Sant Corneli, el mes de setembre passat.

La **Casa Pairal d'Ordino** va viatjar el 19 d'octubre a Barcelona. La delegació de padrins va pujar al funicular de la ciutat comtal i va visitar el Poble Espanyol.

BREUS

Els veïns del poble d'Ordino van exposar les seves inquietuds, demandes i suggeriments en les nou reunions que es van celebrar entre els mesos de setembre i octubre. La iniciativa ha estat molt ben rebuda.

Ordino va participar activament en l'organització de la Flaixmob que es va celebrar el 24 d'octubre al recinte de la Fira d'Andorra la Vella per commemorar el Dia de les biblioteques. L'acte va aplegar mig centenar de persones.

El Futbol Club d'Ordino neix amb 55 inscripcions i la voluntat de consolidar una escola com a objectiu immediat. D'aquesta manera desapareix la secció esportiva de futbol del Comú, que dona suport al nou club.

Les Nits Obertes i el Teatre al Carrer van convocar 1.766 espectadors l'estiu passat. Entre els mesos de juliol i agost es van fer vuit actuacions. Un dels espectacles que va aplegar més gent va ser el de dansa oriental.

Llorts, escenari d'un rodatge cinematogràfic. *El secreto de los 24 escalones* s'ha filmat al poble ordinenc amb un gran repartiment d'actors, extres i tècnics entre els quals hi havia Maxi Iglesias, de la sèrie *Física o Química*.

El Punt Jove va celebrar al novembre un campionat de futbolí, que es va celebrar al Centre Esportiu. També es va organitzar una xerrada sobre el risc a les xarxes socials. Totes són activitats gratuïtes per a joves de 12 a 30 anys.

L'alumne que va obtenir la millor nota de batxillerat el curs passat, la millor de tota la història del Lycée, és Pierre Dubreuil, d'Ordino. El cònsol el va obsequiar amb un forfet de temporada de Vallnord.

«**Ordino és viu**» va participar en un dels estands de la Fira d'Andorra la Vella, a l'octubre, juntament amb tres empreses especialitzades en esports d'aventura. Unes 70.000 persones van desfilat per la fira d'enguany.

Una imatge del quart campionat d'Andorra de contra-rellotge individual. Es va fer el 5 de setembre i el punt de sortida es va situar al poble de Llorts.

Carlos Núñez va ser una de les estrelles del Festival Narciso Yepes. Va actuar el dia 8 d'octubre i va presentar el seu darrer treball discogràfic en un concert memorable.

Una foto de grup dels voluntaris de l'Ultra Trail amb motiu de la presentació de la nova prova Ronda dels Cims de la cursa que se celebrarà del 15 al 17 de juliol de l'any vinent.

Els hortolans van celebrar el final de la temporada al setembre amb un berenar a la Casa Pairal amb productes de la terra.

El primer Campionat de futbolí del Punt Jove es va celebrar a primers de novembre al Centre Esportiu i hi van participar deu parelles de jugadors.

No et perdis

desembre

Cultura

DISSABTE 4 I DIUMENGE 5 DE 10 H A 20.30 H
EXPOSICIÓ DEL 4T CONCURS DE PESSEBRES
Sala polivalent

Cultura

DISSABTE 11 A LES 21.30 H
DIA INTERNACIONAL DE LES MUNTANYES PERÚ 2000 I 2001 COS DE BOMBERS I SALVAMENT D'ANDORRA
Ordino Studios

Joventut

DIVENDRES 18 A LES 18.30 H
CELEBRACIÓ DEL 3R ANIVERSARI DEL PUNT D'INFORMACIÓ JUVENIL DISCOMÒBIL I BERENAR

Cultura

DISSABTE 4 I DIUMENGE 5 DE 10 H A 20.30 H
FIRA DE SANTA LLÚCIA
Sala polivalent

Cultura

DIUMENGE 12 A LES 18.00 H
BALLADA DEL GRUP DANSAIRE AMB LA PARTICIPACIÓ DEL GRUP ARTÍSTIC D'ORDINO
Auditori Nacional d'Andorra

Cultura

DIUMENGE 19 A LES 12 H
CONCERT DE NADAL A CÀRREC DE LA CORAL CASAMANYA
Església parroquial

Cultura

DIUMENGE 5 A LES 18 H
AUDICIÓ DE NADAL A CÀRREC DELS ALUMNES DE L'ESCOLA DE MÚSICA D'ORDINO
Auditori Nacional d'Andorra

Popular

DILLUNS 13
EXPOSICIÓ DEL IX CONCURS DE NADALES I CALENDARIS D'ADVENT
Edifici Casa Pairal

Cultura

DIUMENGE 20 A LES 18 H
FESTIVAL DE NADAL DE BALLETS A CÀRREC DE L'ESCOLA DE BALLETS ELIZABETH MORERA
Auditori Nacional d'Andorra

Gent Gran

DIMARTS 7
DINAR DE NADAL I QUINTO
Casa Pairal

Cultura

DISSABTE 11 A LES 20 H
CONCERT DE NADAL DEL GRUP ARTÍSTIC D'ORDINO
Auditori Nacional d'Andorra

Infantil

DIVENDRES 17 A LES 10 H
CAGA TIÓ
Escola bressol

Esports

DIMECRES 22 A LES 20 H
EXHIBICIÓ DE GIMNÀSTICA RÍTMICA
Pavelló de les escoles Germans de Riba

FIRA SANTA LLÚCIA 4 i 5 de desembre

Entra, encanta't, il·lumina
A la sala polivalent d'Ordino, de 10 a 20.30 h

Visita ORDINOESVIU al:
facebook YouTube Twitter
www.ordinoesviu.com

www.comuordino.ad ordino

Infantil

DIMECRES 22 A LES 10 H
PARE NOEL
Escola bressol

Popular

DIVENDRES 24 A LES 11 H
CAGA TIÓ
Plaça Major

què aconseguiràs?

Porta els teus residus a la deixalleria, guanya punts i tria el teu premi!

OPCIÓ A PER TOXICITAT DEL RES DU 4 PUNTS

A casa tenim molts residus tòxics que s'han de portar a la deixalleria. Són especialment perillosos i fan d'arrivar en alguns casos degudament emmagatzemats i etiquetats. Si tens dutxes, truca al teu comú i informa't'n.

OPCIÓ B PER UN MÍNIM DE 4 ELEMENTS DIFERENTS 4 PUNTS

Durant el nostre dia a dia molts objectes deuen de ser reus útils. Cada cop que fem necessitat d'armaris i bosses surt un petit electrodomèstic, elements de decoració, roba, etc., que s'acaben llençant. Quan tenim petites coses a bricolatge tenim gairebé una gran quantitat de residus. Quan portem a la deixalleria aquesta quantitat se reutilitzen per a la seva reciclatge o tractament, d'aquesta manera contribuïm a salvaguardar el nostre medi ambient.

SI L'ACOMPANYES, GUANYES!

Els teus viatges a la deixalleria ara tenen premi
www.silacompanyesguanyes.ad

OPCIÓ C PER VULLEM NOS 2 PUNTS

Si tens els volums basats en carnes de conill i gallina que puguin utilitzar-los per a l'elaboració de salsicuetes, salami, etc., truca al punt d'informació de la deixalleria i aprofitarem els teus volums.

quina és la teva deixalleria?

DEIXALLERIA	ADREÇA	HORARI	TELÈFON
Enginyer Cerdas	Sant Joan de Vilatorrada 09113000	De 9h a 14h De 16h a 18h	937340
Excelsior Enginyers	de Sant Joan de Vilatorrada	De 9h a 14h De 16h a 18h	937340
Villa del Nord	De Sant Joan de Vilatorrada	De 9h a 14h De 16h a 18h	937340
Sant Joan de Vilatorrada	Sant Joan de Vilatorrada	De 9h a 14h De 16h a 18h	937340

amb la col·laboració de la comarca

Crèdit Andorra

Popular

**DIVENDRES 24
A LES 18 H**
ARRIBADA DEL PARE
NOEL
Plaça Major

Popular

**DIMECRES 5
A LES 19 H**
ARRIBADA DE SES
MAJESTATS ELS REIS
MAGS D'ORIENT
Ordino Studios

Cultura

**DIMECRES 9
A LES 21.30 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA
I DE VIATGES
«VIVÈNCIES.
TIRANT MÀ DE LA
MEMÒRIA»,
DE JORDI PONS
Ordino Studios

Actes religiosos

**DIVENDRES 24
A LES 24 H**
MISSA DEL GALL
Església parroquial

Cultura

**DIMECRES 12
A LES 18 H**
LLIURAMENT DE
PREMIS DEL CONCURS
DE NADALES I
CALENDARI D'ADVENT
Casa Pairal

Educació

**DIMARTS 15
A LES 21.30 H**
ESCOLA DE MARES I
PARES DE LES VALLS
DEL NORD.
EDUCAR...
POSAR LÍMITS...
VALORS
**Casa Pairal
La Massana**

Popular

**DISSABTE 25
A LES 00:45**
XOCOLATADA AMB
COCA I VI BULLIT
Plaça Major

Gent Gran

DILLUNS 17
ESCUDELLA DE SANT
ANTONI
Casa Pairal

Cultura

**DIMECRES 16
A LES 21 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA
I DE VIATGES
«ANDORRA-SANTIAGO
DE COMPOSTEL·LA:
UN CAMÍ EN
BICICLETA»,
DE ROBERT AMBATLLE
**Biblioteca
de la Massana**

Educació

**DIMARTS 18
A LES 21.30 H**
ESCOLA DE MARES I
PARES DE LES VALLS
DEL NORD.
SER PARES:
EL NOSTRE REPTÉ
Casa Pairal

Cultura

**DISSABTE 1
A LES 19 H**
CONCERT DE CAP
D'ANY A CÀRREC
DE L'ORQUESTRA
SIMFÒNICA
DEL VALLÈS, CONCERT
DE VALSOS I DANSES.
**Auditori Nacional
d'Andorra**

Esports

**DEL 24 AL
27 DE GENER**
19È TROFEU BORRUFÀ
**Vallnord sector
Arcalís**

Cultura

**DIMECRES 23
A LES 21:30 H**
CICLE DE CINEMA
DE MUNTANYA
I DE VIATGES
«THE ASGARD
PROJECT»,
DE CARLOS SUÁREZ
Ordino Studios

Gent Gran

**DIUMENGE 2
A LES 17 H**
CANTADA DE NADALES
A CÀRREC DEL GRUP
ARTÍSTIC D'ORDINO I
LA CORAL CASAMANYA
Casa Pairal

febrer

Popular

**DIMARTS 4
A LES 16:30 H**
ARRIBADA DEL PATGE
REIAL
Plaça Major

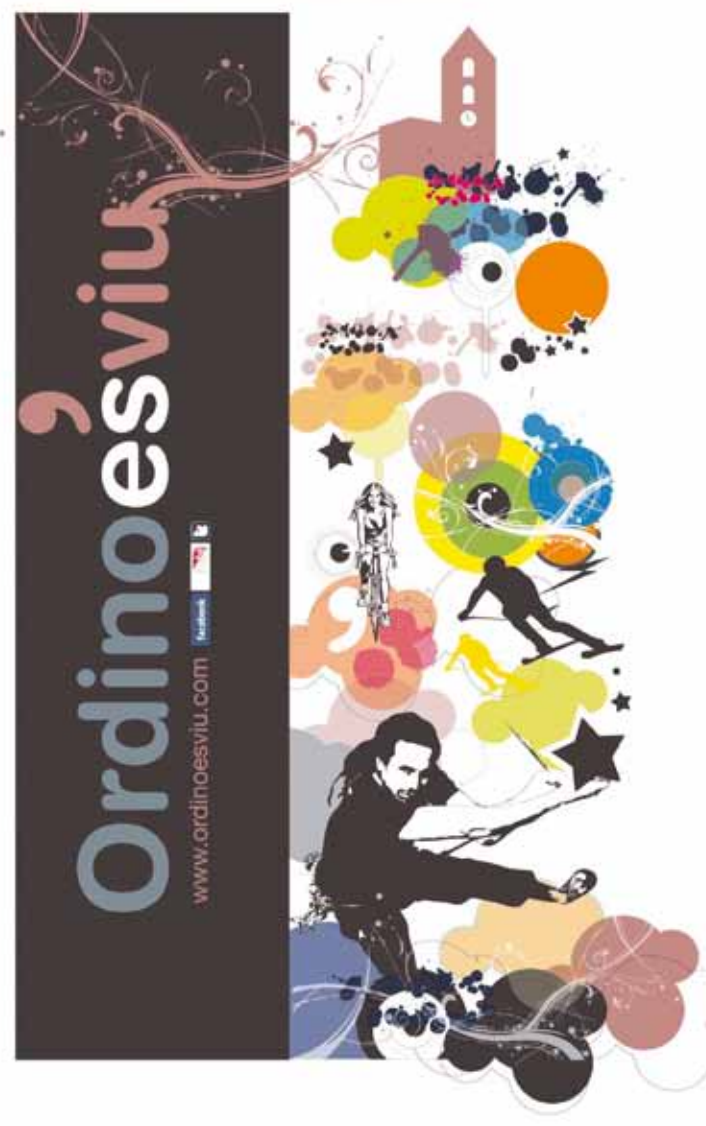
Gent Gran

DIMECRES 2
CREPS
PER LA CANDELERA
Casa Pairal

Infantil

**DIVENDRES 25
A LES 10 H**
CARNESTOLTES
Escola bressol

Consulta
l'agenda
semanal al blog de:
www.ordinoesviu.com

El circ del Carnestoltes 2010 a l'Escola bressol.

L'Ordino de...

Pere Gual

Pere Gual explica els seus records del món de la pagesia durant l'entrevista a la Casa Pairal.

Pere Gual ens transporta a l'Ordino ramader i agrícola. «Tots eren pagesos; es vivia del bestiar, a la parròquia. Cada casa tenia com a mínim quatre o cinc vaques, i algunes fins a deu. I conills, i gallines...», recorda, i enumera les cases de Llorts: cal Colomé, cal Cabanes, cal Roca, cal Toni, cal Cella i cal Fijat. Per a aquesta última va treballar de pastor durant més de trenta anys quan va arribar a Andorra l'any 1947, des de Pessonada, al costat de la Pobla. Llavors a Andorra hi havia 30.000 ovelles —actualment n'hi ha censades 2.364— i els ramats que cuidava en Pere a l'estiu anaven dels 500 als 1.000 caps. Del juny a l'octubre

ho feia als prats d'Andorra i la resta de mesos marxaven a França. Anaven amb ramats més petits, de 250 caps. Sortien caminant, amb parada i fonda a cal Calbó de Soldeu i a cal Ti-

«Va treballar trenta anys de pastor per a cal Fijat de Llorts. A Andorra, la cabana ovina era de 30.000 caps.»

tino de l'Ospitalet, des d'on agafaven el tren fins a Bessiers i Narbona. Més endavant, els camions venien a recollir-les i ja no hi havien de posar dos dies de viatge. De feina no n'hi ha faltat mai. Els primers anys va fer de picador-tallapins

a l'Estrell, al bosc de Segudet. Fins i tot va treballar un any a l'estació d'Arcalís, el 1983, el de la inauguració, traient neu. Però el que més enyora en Pere de la seva època de pastor eren les costelles, «allò sí que era carn, ara mengem galotes». Del perquè es va deixar perdre, diu amb resignació: «Als amos ja no els sortia a compte, més aviat hi perdien diners mantenint el bestiar, i se'l van vendre tot». Després de guardar el ramat durant dos mesos seguits a dalt de la muntanya, aprofitava el dia de festa per baixar a Andorra, «tot i que no hi havia gran cosa», i aprofitava per renovar la camisa i les espadenyes. «Troba- ves botigues per comprar coses i roba de feina, no com ara, que tots els comerços són de luxe». Tot i jubilat, Pere el pastor no se n'ha volgut tor-

nar al seu poble d'origen. «No canvio Ordino per res, tot i que abans hi havia més vida. Amb la carretera, ara a la gent no li cal

«Això d'ovelles i pastors s'ha acabat. Dels boscos tampoc en traïem profit. I ara, gana passàrem, si vingués una guerra.»

fer parada al poble. Abans tothom passava pels bars de la plaça. Ben bé fins al Serrat, excepte el Sucarà de la Lina, no hi havia res ribera amunt». Se sent orgullós de la recuperació de la Casa d'Areny-Plandolit i els jardins de Casa Rossell, de la creació d'un camp de golf a la Cortinada i dels col·legis. «S'ha posat molt maco, Ordino, ha prosperat molt. El que hi falta és d'això, com a tot arreu», diu

fregant-se els dits polze i índex de la mà dreta.

Ronda els 88 anys, li fallen força les cames i la vista, però el cap encara el té ben clar, sobretot per als números: «A ca l'Armengol, un quilo i mig de costelles ens costava dotze peles, un litre de vi, dos rals, i un quilo de pa, un ral. Amb un jornal de seixanta-cinc peles, encara ens en sobrava la meitat».

Fanfarroneja d'haver estat el primer de la seva generació a haver-se posat al dia amb el canvi de la peseta a l'euro.

«Això d'ovelles i pastors s'ha acabat. Dels boscos tampoc en traïem profit. I ara, gana passàrem, si vingués una guerra». Es lamenta d'un excés de totxo que no serviria per res en cas de necessitat i crida l'atenció sobre la desaparició de les serradores i les moles farineres.

Què en podem dir, del Pere Gual, el pastor? Doncs que és conegut per tot Ordino i que sempre té tema de conversa amb tothom. Després de passar tants anys per les muntanyes, es coneix totes les del país, com també la meteorologia i les dites del temps, les plantes remeieres... i és un amant de la natura i les bèsties. L'any 1996 es va inaugurar la primera Casa Pairal, situada a l'edifici del nou Comú. Aquest dia, el Pere ja hi era. Fins al dia d'avui, tant si neva com si plou, cada dia és el primer d'arribar-hi.

Rosa Florit

